

ONDERWERPEN OVER DE SABBAT

Van de site: www.erstaatgeschreven.nl

- De waarheid over de sabbat
- Welke dag is het sabbat?
- Doel van de sabbat
- Hoe vier je de sabbat?
- Sabbat een heilige dag
- De sabbat in de profetieën
- Geschiedenis van de sabbat

Stichting 'Er staat geschreven'

Een aantal jaren geleden drong tot een aantal leden van de Zevende Dags Adventkerk in de gemeente Emmen door hoe belangrijk het nog steeds is dat mensen boeken lezen. Zij zijn er van overtuigd dat de verkondiging de adventboodschap door beeld en geluid ook in deze tijd nog uitstekend kan worden ondersteund door het woord in geschrift. Ze hebben toen het plan opgevat de stichting 'Er staat geschreven' in het leven te roepen.

Het bestuur bestaat uit de volgende mensen.

Thijs de Reus - Voorzitter
Alex ten Caat - Secretaris
Wilfred ten Caat - Penningmeester
Arnold Korth - Bestuurslid
Jacques Esenkbrink - Bestuurslid

De waarheid over de sabbat

“Maar de tijd komt en is nu, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; want de Vader zoekt immers wie Hem zo aanbidden.” Johannes 4: 23

“En ik zag een andere engel, die hoog aan de hemel vloog. En hij had het eeuwige Evangelie om dat te verkondigen aan hen die op de aarde wonen en aan elke natie en stam en taal en volk. En hij zei met een luide stem: ,Vreest God en geef Hem eer, want het uur van Zijn oordeel is gekomen. En aanbid Hem Die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.” Openbaring 14: 6 – 7

*“Indien gij niet over de sabbat heenloopt door uw zaken te doen **op mijn heilige dag**, maar de **sabbat** een verlustiging noemt, de heilige dag des Heren van gewicht, en die eert door noch uw gewone bezigheden te doen, noch uw zaken te behartigen, of ijdele taal uit te slaan.*

Dan zult gij u **verlustigen** in de Here en Ik zal u doen rijden over de hoogten der aarde en u doen genieten het erfdeel van uw vader Jakob, want de mond des Heren heeft het gesproken.” Jesaja 58: 13 – 14 NBG

Op welke dag is het Sabbat?

Sabbat valt niet op de eerste dag van de week (zondag), zoals veel mensen geloven, maar op de zevende dag (zaterdag). Let op de bovenstaande Bijbeltekst: de Sabbat gaat direct vooraf aan de eerste dag van de week.

“Maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God.” Exodus 20: 10. “En toen de sabbat voorbijgegaan was ... heel vroeg op de eerste dag van de week kwamen zij bij het graf.” Markus 16: 1, 2.

Hoe weet ik of de Zaterdag wel de échte sabbat is?

“Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gedaan had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gedaan had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al Zijn werk, dat Hij als Schepper gedaan had.” Genesis 2: 2 – 3.

Is de dag van de Sabbat veranderd?

“U mag aan het woord dat ik u gebied, niets toevoegen en er ook niets van afdoen; opdat u zich aan de geboden van de HEERE, uw God, die ik u gebied, houden zult.” Deuteronomium 4: 2

“Alle woord Gods is gelouterd; hun die bij Hem schuilen, is Hij ten schild. Doe niets aan zijn woorden toe, opdat Hij u niet terechtwijze en gij een leugenaar bevonden wordt.” Spreuken 30: 5 – 6 NBG.

Op welke dag ging Jezus naar de “Kerk”?

Uit de Bijbel kunnen we ook afleiden, dat Jezus op Sabbat naar de gemeente ging.

In Johannes 15: 10 zegt Jezus:

“Als u Mijn geboden bewaart, zult u in Mijn liefde blijven; zoals Ik de geboden van Mijn Vader bewaard heb en in Zijn liefde blijf.” Johannes 15: 10.

“En Hij kwam te Nazareth, waar Hij opgevoed was, en ging naar Zijn gewoonte op de dag van de sabbat naar de synagoge, en Hij stond op om te lezen.” Lukas 4: 16.

Hadden de apostelen ook een rustdag?

“En Paulus ging naar zijn gewoonte bij hen naar binnen en drie sabbatten lang ging hij met hen in gesprek vanuit de Schriften.” Handelingen 17: 2.

“En Paulus en die bij hem waren ... gingen op de dag van de sabbat de synagoge binnen en namen daar plaats.” Handelingen 13: 13, 14.

“En op de dag van de sabbat gingen wij de stad uit, de rivier langs, waar het gebed gewoonlijk plaatsvond; en nadat wij daar waren gaan zitten, spraken wij tot de vrouwen die er bijeengekomen waren.” Handelingen 16: 13.

“En hij sprak iedere sabbat in de synagoge en probeerde Joden en Grieken te overtuigen.” Handelingen 18: 4.

Hielden mensen uit de volken ook de Sabbat?

“Welzalig de sterveling ... die acht geeft op de sabbat, zodat hij hem niet ontheiligt.” “En de vreemdelingen die zich bij de Here aansloten om Hem te dienen, ... allen die de sabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan mijn verbond: hen zal Ik brengen naar mijn heilige berg en Ik zal hun vreugde bereiden in mijn bedehuis; ... want mijn huis zal een bedehuis heten voor alle volken.” Jesaja 56: 2, 6 – 7. (cursivering toegevoegd)apostelen hebben het onderwezen:

“En toen de Joden weggegaan waren uit de synagoge, drongen de heidenen erop aan dat op de volgende sabbat dezelfde woorden tot hen gesproken zouden worden. ... En op de volgende sabbat kwam bijna heel de stad samen om het Woord van God te horen.” Handelingen 13: 42, 44.

“En hij sprak iedere sabbat in de synagoge en probeerde Joden en Grieken te overtuigen.” Handelingen 18: 4.

Is de kalender veranderd?

Om weer op gelijke voet te komen met de omloop van de aarde om de zon, is de kalender een keer veranderd, in 1582. Maar dit bracht geen verandering in de weekcyclus. Na 4 oktober zijn 10 dagen overgeslagen.

Doel van de Sabbat

“In het begin schiep God de hemel en de aarde.” “Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gedaan had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gedaan had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al Zijn werk, dat Hij als Schepper gedaan had.” Genesis 1: 1 en 2: 2 – 3.

God maakte de Sabbat tegelijk met de Schepping, nadat Hij de wereld en alles wat daarop is had gemaakt. God rustte (Hebr.: letterlijk: hield Sabbat) op de Sabbat en zegende deze en verklaarde die heilig. (Hij zette deze apart voor heilig gebruik.)

“En Hij zei tegen hen: De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.” Markus 2: 27

De Sabbat is, net als het gezin, al in de Hof van Eden ingesteld. Het is Gods bedoeling, dat deze twee voortdurend met elkaar verbonden zijn. Op deze dag is het voor ons, méér dan op enige andere dag, mogelijk om te leven als in de Hof van Eden. Het was de bedoeling van God, dat de leden van het gezin in werk, studie, aanbidding en ontspanning met elkaar verbonden zijn. Vader is de priester van het gezin. En vader en moeder zijn samen zowel leraar en lerares als gezelschap voor hun kinderen. Maar de gevolgen van de zonde hebben onze levensomstandigheden erg veranderd. Daardoor wordt deze verbondenheid sterk belemmerd. Vaak ziet een vader de hele week door nauwelijks het gezicht van zijn kinderen. Hij moet het bijna helemaal zonder hun gezelschap stellen en heeft nauwelijks de kans om hun iets te leren. Maar Gods liefde heeft grenzen gesteld aan hetgeen ons werk van ons eist. Hij houdt Zijn genadevolle hand boven de Sabbat. Op Zijn eigen dag heeft Hij tijd gereserveerd, waarin het gezin een ontmoeting kan hebben: met Hem, met de natuur en met elkaar.

De Sabbat verwijst naar scheppende en verlossende kracht. Hij wijst naar God als de bron van leven en kennis. Hij roept de oorspronkelijke heerlijkheid van de mens in herinnering. En daardoor getuigt hij van Gods bedoeling, ons naar Zijn beeld te herscheppen. De Sabbat van de Heer draagt Zijn naam en Zijn zegel. Hij zegt:

“U moet zeker Mijn sabbatten houden, want dat is een teken tussen Mij en u ... zodat men weet dat Ik de HEERE ben, Die u heiligt.” Exodus 31: 13. “Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die.” Exodus 20: 11

Als we van mening zijn, dat we ons via Zijn werken in God moeten verdiepen, is de Sabbat de dag boven alle andere dagen. In de geest van kinderen zou de gedachte aan de Sabbat alleen al verbonden moeten zijn met de schoonheid van de dingen in de natuur. Gelukkig is het gezin, dat net als Jezus en Zijn discipelen – die op Sabbat naar de synagoge gingen – naar de samenkomst van de gemeente kan gaan: dwars door de velden, langs de oevers van een meer, of door de bossen. Gelukkig de vader en moeder, die hun kinderen Gods geschreven Woord kunnen uitleggen aan de hand van het open boek van de natuur. Gelukkig het gezin, dat samen onder de groene bomen, in frisse en zuivere lucht, het Woord kan bestuderen en lofliederen kan zingen voor hun Vader in de hemel. Door dit soort banden kunnen ouders de kinderen aan hun hart binden, en dus aan God, met banden die nooit meer verbroken kunnen worden.

Hoe moet je de ware Sabbat houden – Wat Jezus ons leerde

Geen enkel instituut dat aan de Joden was toevertrouwd, onderscheidde hen zozeer van omliggende volken als de Sabbat. Het was Gods bedoeling, dat het houden van de Sabbat teken zou zijn, dat zij Hem werkelijk aanbidden.

Omdat de Joden van God afvielen, en nalieten zich de gerechtigheid van Christus door het geloof toe te eigenen, verloor de Sabbat voor hen zijn betekenis. De satan probeerde zichzelf te verheffen en de mensen van Christus weg te trekken. Hij werkte aan het verdraaien van de Sabbat, omdat deze het teken van de macht van Christus is. De Joodse leiders werkten aan de plannen van de satan mee, doordat zij Gods rustdag met zware eisen omgaven. In de dagen van Christus was de Sabbat zó verdraaid, dat het houden van deze dag meer het karakter weerspiegelde van de zelfzucht en de willekeur van mensen, dan het karakter van de liefhebbende Vader in de hemel. De rabbi's vertegenwoordigden in schijn God. Ze vaardigden wetten uit, die door mensen onmogelijk gehouden konden worden. Ze brachten de mensen ertoe, God als tiran te zien. In hun gedachtewereld werd je hard van hart en wreed, wanneer je de Sabbat naar Zijn eis hield. Het was Christus' taak om deze verkeerde opvattingen uit de weg te ruimen. De rabbi's achtervolgden Hem met genadeloze vijandigheid. Maar Hij wekte niet eens de schijn, dat Hij Zich aan hun voorschriften onderwierp. Hij ging recht door zee, en hield de Sabbat overeenkomstig de wet van God.

Op een Sabbat, toen de Heiland en Zijn discipelen van de plaats van samenkomst terugkwamen, gingen ze door een veld, waar het graan aan het rijpen was. Jezus was tot laat met Zijn werk bezig geweest. En terwijl ze door het veld liepen, begonnen de discipelen aren te verzamelen. Ze aten de korrels op, nadat ze die tussen hun handen hadden los gewreven. Op elke andere dag zou hierover geen commentaar gekomen zijn. Want iemand die door een korenveld ging, of door een boomgaard of wijngaard, stond het vrij te eten wat hij nodig had. Zie *Deuteronomium 23: 24 – 25*. Maar als je dit op Sabbat deed, betekende dat een ontwijding. Het verzamelen van de aren was al een soort oogsten. Maar het tussen de handen wrijven was bovendien ook nog een vorm van dorsen. Dus was er in de ogen van de rabbi's sprake van een dubbele overtreding.

De spionnen klaagden meteen bij Jezus: *“Zie, Uw discipelen doen iets wat niet geoorloofd is te doen op de sabbat.” Mattheüs 12: 2.*

Toen Hij in Bethesda beschuldigd werd van het schenden van de Sabbat, verdedigde Jezus Zichzelf door erop te wijzen, dat Hij de Zoon van God was. Hij zei toen, dat Hij in harmonie met de Vader werkte. Nu Zijn discipelen aangevallen werden, wees Hij Zijn beschuldigers op voorbeelden uit het Oude Testament. Zij handelden net als de mensen uit het Oude Testament, die in dienst van God stonden.

De Joodse leraren gingen prat op hun kennis van de Schriften. En in het antwoord van de Heiland klonk het impliciete verwijt door, dat zij niet op de hoogte waren van de Heilige Geschriften. Hij zei: *“Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God binnengegaan is en de toonbroden gegeten heeft, die hij niet mocht eten, evenmin als zij die bij hem waren, maar alleen de priesters?” Mattheüs 12: 3 – 4. “De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.” Markus 2: 27, 28 “Of hebt u niet gelezen in de Wet dat de priesters op de*

sabbatdagen de sabbat ontheiligen in de tempel, en toch onschuldig zijn? Ik zeg u echter dat hier Iemand is Die meer is dan de tempel. ... Want de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.” Mattheüs 12: 5 – 6.

Wanneer het goed was, dat David zijn honger stilde door het eten van brood, dat voor heilige doeleinden afgezonderd werd, dan was het ook voor de discipelen goed, om tijdens de heilige uren van de Sabbat hun honger te stillen door graan te plukken. Nogmaals gezegd: de priesters verrichten op Sabbat méér werk, dan op andere dagen van de week. Als ze voor wereldse doeleinden hetzelfde werk gedaan zouden hebben, zou het zonde zijn geweest. Maar het werk van de priesters werd in dienst van God gedaan. Ze voerden rituelen uit, die verwezen naar de verlossende macht van Christus. Hun werk was in harmonie met het doel van de Sabbat. Maar nu was Christus Zelf gekomen. De discipelen waren, doordat zij voor Christus werkten, bezig in dienst van God. En daarom was het goed, op Sabbat het nodige te doen om hun taak te kunnen uitvoeren.

Christus leerde Zijn discipelen en Zijn vijanden, dat het dienen van God op de eerste plaats komt. Het doel van Gods werk in deze wereld is de verlossing van de mens. Daarom is hetgeen wat op Sabbat noodzakelijk gedaan wordt, om dit werk uit te voeren, in overeenstemming met het Sabbatsgebod. Daarna zette Jezus de kroon op Zijn betoog, door te verklaren, dat Hij “Heere, óók van de Sabbat” is. Hij is de Ene, die boven alle vragen en boven elke wet verheven is. Deze oneindige Rechter zuivert de discipelen van alle blaam. En Hij beroept Zich precies op die geboden, die zij volgens hun beschuldigers overtreden zouden hebben.

Jezus liet de zaak niet voorbijgaan met een uitbrander aan het adres van Zijn vijanden. Hij sprak uit, dat zij in hun blindheid het doel van de Sabbat verkeerd hadden voorgesteld. Hij zei: *“Maar als u geweten had wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer, dan zou u de onschuldigen niet veroordeeld hebben.” Mattheüs 12: 7.* Hun vele harteloze rituelen konden het gebrek aan echte integriteit en tedere liefde niet goedmaken, die elke ware aanbidder van God kenmerken.

Jezus herhaalde nogmaals de waarheid, dat de offers in zichzelf geen waarde hadden. Zij vormden middel, geen doel. Hun bedoeling was, mensen op de Heiland te wijzen, en hen zo in harmonie met God te brengen. God hecht waarde aan de liefdedienst. Wanneer die liefde ontbreekt, is het hele ritueel voor Hem een belediging. Zo is het ook met de Sabbat. Deze is bedoeld om mensen in gemeenschap met God te brengen. Maar als je geest volgestopt wordt met langdradige rituelen, wordt het doel van de Sabbat gemist. Het alleen uiterlijk houden was een aanfluiting.

Toen Jezus op een andere Sabbat de synagoge binnenging, zag Hij daar een man met een verschrompelde hand. De Farizeeën hielden Hem in de gaten, benieuwd wat Hij zou gaan doen. De Heiland wist heel goed, dat Hij door op Sabbat te genezen als wetsovertreder beschouwd zou worden. Maar Hij aarzelde niet, om de muur van traditionele eisen neer te halen, waarmee de Sabbat was dichtgemetseld. Jezus gebod de man in het midden te komen staan. Toen vroeg Hij: *“Is het geoorloofd op sabbatdagen goed te doen of kwaad te doen, iemand te behouden of te doden?”* Onder de Joden gold de grondregel, dat het nalaten van het doen van iets goeds, wanneer je daar de kans voor had, hetzelfde was als iets verkeerd doen. Het nalaten van het redden van een leven, was hetzelfde als doden. Jezus bestreed de rabbi's dus op hun eigen terrein. *“En zij zwegen. En nadat Hij hen rondom toornig aangekeken had,*

tegelijk bedroefd over de verharding van hun hart, zei Hij tegen de man: Steek uw hand uit. En hij stak hem uit, en zijn hand werd hersteld, gezond als de andere.” Markus 3: 4 – 5.

Toen Hem gevraagd werd: “Is het ook geoorloofd op de sabbatdagen te genezen?”, antwoordde Jezus: *“Welk mens onder u, die één schaap heeft, zal het niet, als het op een sabbat in een kuil valt, grijpen en eruit tillen? Hoeveel gaat een mens een schaap niet te boven! Daarom is het geoorloofd op de sabbatdagen goed te doen.” Mattheüs 12: 10 – 12.*

De spionnen durfden Christus in aanwezigheid van de menigte niet te antwoorden, omdat ze bang waren zichzelf daarmee in moeilijkheden te brengen. Ze wisten, dat Hij de waarheid had gesproken. Liever zouden zij een man overlaten aan zijn lijden, dan hun tradities te schenden. En dat, terwijl ze wel een schaap zouden bevrijden vanwege het verlies, dat de eigenaar anders te lijden zou hebben. Dus werd er meer zorg besteed aan een stom dier dan voor de mens, die naar het beeld van God geschapen is. Dit laat zien, hoe alle valse godsdiensten werken. Die vinden hun oorsprong in het verlangen, jezelf boven God te verheffen. Maar uiteindelijk loopt het erop uit, dat de mens gedegradeerd wordt tot minder waard dan een schaap. Elke godsdienst die tegen de soevereiniteit van God strijdt, berooft de mens van de heerlijkheid, die hij bij de schepping had, en die in Christus weer in hem hersteld moet worden. Elke valse godsdienst leert zijn aanhangers, onverschillig om te gaan met de noden, het lijden en de rechten van mensen. Het evangelie kent de mensheid een hoge waarde toe: zij is gekocht met het bloed van Christus. En het evangelie leert tedere zorg te hebben voor de behoeftes en de ellende van mensen. De Heer zegt: *“Ik zal stervelingen schaarser maken dan zuiver goud en mensen zeldzamer dan het fijne goud van Ofir.” Jesaja 13: 12.*

Toen Jezus Zich tot de Farizeeën wendde met de vraag, of het in overeenstemming met de wet was om op de Sabbat goed of kwaad te doen, een leven te redden of te doden, confronteerde Hij hen met hun eigen goddeloze bedoelingen. Ze waren in bittere haat uit op Zijn leven, terwijl Hij bezig was met het redden van levens. En Hij bracht geluk bij de mensenmenigte. Was het op Sabbat beter om dood te slaan, zoals zij van plan waren? Of was het beter de zieken te genezen, zoals Hij had gedaan? Was het rechtvaardiger om op Gods heilige dag met moordplannen rond te lopen, dan om alle mensen lief te hebben, wat zich uitte in daden van barmhartigheid?

In het genezen van de verschrompelde hand veroordeelde Jezus de traditie van de Joden. Maar Hij liet het vierde gebod precies zo staan, als God het gegeven heeft. “Het is geoorloofd op de Sabbat goed te doen.” Dat is Zijn uitspraak. Jezus eerde de Sabbat, door de gevoelloze beperkingen van de Joden van tafel te vegen. Terwijl de mensen, die over Hem klaagden, Gods heilige dag oonteerden.

Mensen, die van mening zijn, dat Christus de wet heeft afgeschaft, leren, dat Hij de Sabbat heeft gebroken, en Zijn discipelen heeft gerechtvaardigd, die hetzelfde deden. Zij nemen dus in feite hetzelfde standpunt in als de muggenziftende Joden. Hierin spreken ze Jezus zelf tegen. Hij sprak: *“zoals Ik de geboden van Mijn Vader bewaard heb en in Zijn liefde blijf.” Johannes 15: 10.* Noch de Heiland, noch Zijn volgelingen hebben de wet van de Sabbat overtreden. Christus was de levende verpersoonlijking van de wet. In Zijn leven is geen enkele schending van de heilige beginselen van de wet te vinden. Een heel volk van getuigen, die naar een gelegenheid zochten om Hem te kunnen veroordelen, keek Hij recht in de ogen. En Hij kon, zonder dat Hij werd tegengesproken, zeggen: *“Wie van u overtuigt Mij van zonde?”*

De Heiland was niet gekomen om hetgeen aartsvaders en profeten gesproken hadden opzij te zetten. Want Hij had zelf door deze voorbeeldige mannen gesproken. Alle waarheden uit Gods Woord zijn van Hem afkomstig. Maar deze onbetaalbare juwelen waren in valse houders geplaatst. Hun kostbare licht was misbruikt om tot dwaling te dienen. God wilde hen uit hun valse houders weghalen, en hen in het frame van de waarheid plaatsen. Dat werk kon alleen maar door een goddelijke hand gedaan worden. Doordat de waarheid in aanraking was gekomen met dwaling, had de waarheid de zaak gediend van de vijand van God en mensen. Christus was gekomen, om de waarheid daar te plaatsen, waar ze God zou verheerlijken, en de verlossing van de mensheid zou bewerken.

Jezus zei: *“De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.”* De instellingen die God heeft ingevoerd, zijn de mensheid ten goede. *“Want al deze dingen zijn er ter wille van u.” II Korinthe 4: 15.* *“Of het nu gaat om Paulus, Apollos of Kefas, wereld, leven of dood, tegenwoordige of toekomstige dingen, alles is van u. U echter bent van Christus en Christus is van God.” I Korinthe 3: 22 – 23.* De Tien-Geboden-wet, waar het vierde gebod onderdeel van is, heeft God aan Zijn volk tot zegen gegeven. Mozes zegt: *“En de HEERE gebod ons al deze verordeningen te houden, om de HEERE, onze God, te vrezen, ons ten goede, alle dagen, om ons in leven te houden.” Deuteronomium 6: 24.* En de Psalmdichter heeft deze boodschap doorgegeven: *“dien de HEERE met blijdschap, kom voor Zijn aangezicht met vrolijk gezang. Weet dat de HEERE God is; Hij heeft ons gemaakt – en niet wij – Zijn volk en de schapen van Zijn weide. Ga Zijn poorten binnen met een loflied, Zijn voorhoven met lofgezang; loof Hem, prijs Zijn Naam.” Psalm 100: 2 – 4.* En de Heer zegt van alle mensen, die *“de sabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan mijn verbond: hen zal Ik brengen naar mijn heilige berg en Ik zal hun vreugde bereiden in mijn bedehuis.” Jesaja 56: 6 – 7 NBG.*

“Want de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.” Deze woorden zijn vol lering en troost. Omdat de Sabbat ter wille van de mens gemaakt is, is de Sabbat de dag van de Heer. Hij is van Christus. Want: *“Alle dingen zijn door het Woord gemaakt, en zonder dit Woord is geen ding gemaakt dat gemaakt is.” Johannes 1: 3.* Omdat Hij alle dingen gemaakt heeft, heeft Hij ook de Sabbat gemaakt. Deze is door Hem apart gezet als een gedenkteken van de schepping. Hij verwijst naar Hem, zowel als Schepper, en ook als Heiligmaker. De Sabbat spreekt uit, dat Hij die alles in hemel en op aarde geschapen heeft, en door wie alles bijeen gehouden wordt, het Hoofd van de gemeente is. En door Zijn macht worden wij met God verzoend. Want als Hij spreekt over Israël, zegt Hij: *“Ook gaf Ik hun mijn sabbatten als een teken tussen Mij en hen, opdat zij zouden weten, dat Ik, de Here, hen heilig.” Ezechiël 20: 12.* Want de Sabbat is een teken van de macht van Christus, dat Hij ons heilig kan maken. En dit teken wordt aan iedereen gegeven, die Christus heilig maakt. Het is een teken van Zijn heiligmakende macht, en hij wordt geschonken aan iedereen, die door Christus deel wordt van het Israël van God.

En de Heer zegt: *“Indien gij niet over de sabbat heenloopt door uw zaken te doen op mijn heilige dag, maar de sabbat een verlustiging noemt, de heilige dag des Heren van gewicht, ... dan zult gij u verlustigen in de Here.” Jesaja 58: 13 – 14 NBG.* Voor iedereen, die de Sabbat aanneemt, als teken van Christus' scheppende en verlossende macht, zal dat een verlustiging zijn. Doordat ze Hem in de Sabbat zien, verheugen ze zich in Hem. De Sabbat wijst hen op het scheppingswerk, als bewijs voor Zijn grote macht om te verlossen. De Sabbat roept de verloren vrede van de Hof van Eden in herinnering. Maar daardoor vertelt hij het verhaal van de vrede die in Christus hersteld is. En alles in de natuur herhaalt Zijn uitnodiging: *“Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven.” Mattheüs 11: 28.*

Sabbat is een heilige dag

Houdt de Sabbat speciaal – 12 Bijbelse gedachten

1. De Sabbat is een dag om ons scheppend werken, ons werken met de schepping, te onderbreken. We nemen de tijd om te kunnen waarderen, wat God in de wereld gedaan heeft, en in ons aan het doen is. Genesis 2.
2. Het uitgebreid klaarmaken van voedsel moet de dag vóór de Sabbat gebeuren, zodat we op Sabbat niet hoeven te bakken of uitgebreid hoeven te koken. Exodus 16.
3. De Sabbat is bestemd, om onze zorgen van ons af te zetten en te rusten. We zullen op Sabbat geen enkel werk doen. Dat geldt voor ons hele gezin, zelfs voor onze slaven, onze lastdieren en voor de vreemdeling die onder ons woont. Jeremia 17; Exodus 20 en Deuteronomium 5.
4. De Sabbat is een dag van heilige samenkomst. We zullen andere mensen ontmoeten en samen God aanbidden. Leviticus 23.
5. We zullen eerbiedig zijn en God laten zien, dat we Zijn gezag liefhebben, eren en respecteren. Psalm 89: 7; Habakuk 2: 20.
6. De Sabbat zal een dag zijn, waarop we ons verheugen en genieten. We doen onze eigen woorden en gedachten weg, en stellen daarvoor Gods woorden en gedachten in de plaats. Jesaja 56, 58.
7. De Sabbat is een tijd voor genezing. Mattheüs 12; Markus 1 en 3; Lukas 13 en 14.
8. Op Sabbat kopen en verkopen we niet. Nehemia 13.
9. De Sabbat is om goed te doen: om zieken te bezoeken en te troosten. We doen geestelijk werk op Sabbat, door anderen te dienen. Johannes 5.
10. De Sabbat is een tijd van gebed. Handelingen 16: 13.
11. De Sabbat is een tijd om met andere mensen te spreken over geestelijke principes. Predikanten verkondigen het Woord op deze dag. Handelingen 17: 2; 18: 4, 11.
12. De Sabbat is een tijd om te zingen. Efeze 5: 19 – 20; Kolossenzen 3: 16; Psalm 92 (dit wordt de Sabbatpsalm genoemd)

De Sabbat in de profetieën

Inleiding

Bijna de hele christelijke wereld eerbiedigt de zondag. Wist God, dat deze poging om Zijn heilige Sabbat te veranderen zou plaatsvinden?

“ Woorden tegen de Allerhoogste zal hij spreken, de heiligen van de Allerhoogste zal hij te gronde richten. Hij zal erop uit zijn bepaalde tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in zijn hand worden over-gegeven voor een tijd, tijden en een halve tijd.” Daniël 7: 25

“Wees dan op uw hoede wat uzelf betreft, en heel de kudde, waarover de Heilige Geest u tot opzieners aangesteld heeft, om de gemeente van God te weiden, die Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed. Want dit weet ik dat na mijn vertrek wrede wolven bij u zullen binnenkomen, die de kudde niet sparen; en dat uit uw eigen midden mannen zullen opstaan die verkeerde dingen spreken, om de discipelen weg te trekken achter zich aan.” Handelingen 20: 28 – 30.

Ja, God voorspelde lang geleden, dat binnen de gemeente zelf misleide mensen zouden opstaan, die zouden proberen Zijn heilige wet te veranderen.

Wie is er verantwoordelijk voor alle verwarring rondom de sabbat?

In de Bijbel staat het profetische boek Daniël. Daarin somt God een groot aantal herkenningstekens van de kleine horen op. “Hij zal erop uit zijn” Gods wet te veranderen. Die herkenningstekens wijzen duidelijk in de richting van de Rooms-katholieke Kerk, als de verantwoordelijke instantie. Je kunt het antwoord zelfs al vinden, als je let op de vele uitspraken die deze kerk en haar leiders gedaan hebben:

“De Katholieke Kerk heeft zondag aangewezen als gemeenschappelijke dag van aanbidding. En voor deze verandering komt alle lof – of blaam – haar toe.” This Rock, (Deze Rots) Tijdschrift voor katholieke Apologetiek en Evangelisatie, juni 1997, blz. 7

“Aan de andere kant heeft de Kerk, nadat zij de rustdag van de Joodse Sabbat, of de zevende dag van de week, in de eerste dag had veranderd, het Derde Gebod van toepassing verklaard op de zondag. Deze dag moet als Dag van de Heer heilig worden gehouden.” The Catholic Encyclopedia

“Natuurlijk eist de Katholieke Kerk op, dat deze verandering haar werk is geweest. Deze daad is teken van haar kerkelijke macht en haar gezag in godsdienstige aangelegenheden.” C.F Thomas, kanselier van kardinaal Gibbons, in antwoord op een brief over het veranderen van de Sabbat, 11 november 1895.

Is de ware sabbat dan zó belangrijk?

Maakt het wat uit welke dag we vieren?

Jazeker. In Gods laatste waarschuwingsboodschappen aan de wereld vinden we een oproep om de Schepper te aanbidden.

“En ik zag een andere engel, die hoog aan de hemel vloog. ... En hij zei met een luide stem: Vrees God en geef Hem eer, want het uur van Zijn oordeel is gekomen.

De oproep tot aanbedding in Openbaring 14: 7 brengt ons terug bij het gebod over de Sabbat, die God speciaal apart gezet heeft met een heilig doel:

“Gedenk de sabbatdag, dat u die heiligt. Zes dagen moet u arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God. Dan mag u geen enkel werk doen, u niet, uw zoon en uw dochter niet, uw slaaf en slavin niet, uw vee niet, en niet de vreemdeling, die binnen uw poorten is. Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die.” Exodus 20: 8 – 11.

De hele Bijbel door zien we, hoe nadruk wordt gelegd op het eerbied tonen aan de Schepper.

“U bent waardig, Heere, te ontvangen de heerlijkheid, de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil bestaan zij en zijn zij geschapen.” Openbaring 4: 11.

“Want de HEERE is groot en zeer te prijzen, Hij is ontzagwekkend boven alle goden. Want al de goden van de volken zijn afgoden, maar de HEERE heeft de hemel gemaakt.” Psalm 96: 4 – 5.

“Ik sla mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal. Mijn hulp is van de HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft.” Psalm 121: 1 – 2.

Door de Sabbat heilig te houden, zoals Hij geboden heeft, tonen wij Hem onze liefde. En we erkennen hiermee Zijn gezag over ons leven.

“Ieder die gelooft dat Jezus de Christus is, is uit God geboren; en ieder die Hem liefheeft Die geboren deed worden, heeft ook lief die uit Hem geboren is. Hieraan weten wij dat wij de kinderen van God liefhebben, wanneer wij God liefhebben en Zijn geboden bewaren. Want dit is de liefde tot God, dat wij Zijn geboden bewaren; en Zijn geboden zijn geen zware last.” I Johannes 5: 1 – 3.

Maakt het uit hoe we God aanbidden?

Ja. In Johannes 4 stelt een vrouw Jezus deze zelfde vraag. Jezus antwoordde:

“Maar de tijd komt en is nu, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; want de Vader zoekt immers wie Hem zo aanbidden. God is Geest en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid.” Johannes 4: 23 – 24.

God laat in Openbaring 14: 7 een krachtige waarschuwing horen. Hij zegt duidelijk:

“En aanbid Hem Die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.” Deze krachtige waarschuwing is no-dig. Want de duivel heeft bijna de hele wereld misleid. Ze hebben zijn namaakrustdag aangenomen. Daardoor aanbidden massa’s mensen hem meer dan hun Schepper. “En ik zag een van zijn koppen als dodelijk gewond, maar zijn dodelijke wond werd genezen. En de gehele aarde ging met verbazing het beest achterna. En zij aanbaden de draak, omdat hij aan het beest macht gegeven had. En zij aanbaden het beest en zeiden: Wie is aan dit beest gelijk? En wie kan er oorlog tegen voeren?” Openbaring 13: 3 – 4.

Kunnen we met zekerheid vaststellen wie dit beest is?

Is dat wel allemaal zo belangrijk?

Ja, we kunnen en moeten weten wie dit beest is.

“En een derde engel is hen gevolgd, die met een luide stem zei: Als iemand het beest en zijn beeld aanbidt, en het merkteken op zijn voorhoofd of op zijn hand ontvangt, dan zal hij ook drinken de wijn van de toorn van God, die onvermengd is ingeschonken in de drinkbeker van Zijn toorn, en gepijnigd worden in vuur en zwavel voor het oog van de heilige engelen en van het Lam.” Openbaring 14: 9 – 10. De Bijbel zegt heel duidelijk, dat zij die het beest aanbidden verloren zullen gaan.

In het licht van deze uiterst ernstige en plechtige waarschuwing van God mogen we naar niemand luisteren, die ons probeert te vertellen, dat we niet kunnen begrijpen wie het beest is; of dat het eigenlijk helemaal niet zoveel uitmaakt.

“Want er zal een tijd komen dat zij het gezonde onderwijs niet zullen verdragen, maar zij zoeken wat hun gehoor streelt, en zullen voor zichzelf leraars bijeenrapen naar hun eigen begeerten. Ze zullen hun gehoor van de waarheid afwenden en zich keren tot fabels.” II Timotheüs 4: 3 – 4.

“En geen wonder, want de satan zelf doet zich voor als een engel van het licht. Het is dus niets bijzonders als ook zijn dienaars zich voordoen als dienaars van gerechtigheid. Hun einde zal zijn naar hun werken.” II Korinthe 11: 14 – 15.

Door de Bijbel zichzelf te laten uitleggen, door tekst met tekst te vergelijken, kunnen we nauwkeurig vaststellen wie het beest is. (*Jakobus 1: 5; Jesaja 28: 10 – 13*) Als je dit al niet gedaan hebt, raden we je aan, de kenmerken na te gaan, waarmee de kleine horen in Daniël 7 beschreven wordt. Laat daarna de Bijbel het eerste beest uit Openbaring 13 identificeren.

De strijd gaat over aanbidding!

“Weet u niet dat aan wie u uzelf als slaaf ter beschikking stelt tot gehoorzaamheid, u slaaf bent van wie u gehoorzaamt: óf van de zonde, tot de dood, óf van de gehoorzaamheid, tot gerechtigheid?” Romeinen 6: 16.

Het Merkteken van het beest – deel 1 “Het merkteken van Kain”

De laatste strijd gaat over aanbidding!

In het boek Genesis zien we strijd over aanbidding en gehoorzaamheid. Deze strijd gaat de hele wereldgeschiedenis door en is een voorafspiegeling van de toekomstige laatste strijd tussen goed en kwaad.

“En het gebeurde na verloop van enige dagen dat Kain van de opbrengst van het land aan de HEERE een offer bracht. Ook Abel bracht een offer van de eerstgeborenen van zijn kleinvee en van hun vet. De HEERE nu sloeg acht op Abel en zijn offer, maar op Kain en zijn offer sloeg Hij geen acht.” Genesis 4: 3 – 5.

De twee broers richtten tegelijk een altaar op, en beiden brachten een offer. Abel bracht een offer van de kudde, in overeenstemming met de aanwijzingen van de Heer. “De HEERE nu sloeg acht op Abel en zijn offer.” Er daalde vuur uit de hemel neer en verteerde het offer. Maar Kain ging tegen het directe, duidelijke gebod van de Heer in. Hij bracht uitsluitend een offer van de vruchten van het land. Er kwam geen teken uit de hemel, dat zijn offer aanvaard werd. Abel drong er bij zijn broer op aan, dat hij God zou benaderen op de door God voorgeschreven manier. Maar hoe meer hij smeekte, hoe vastbeslotener Kain was om zijn eigen wil te doen.

“Door het geloof heeft Abel een voortreffelijker offer aan God gebracht dan Kain.” Hebreëën 11: 4. Abel begreep de grote principes van de verlossing. Hij zag in, dat hij een zondaar was. Hij zag in, dat de zonde en de straf die daarop stond – de dood – een levende verbinding tussen zijn ziel en God in de weg stond. Hij bracht een slachtoffer, een opgeofferd leven. Daarmee erkende hij de eisen van de wet, die was overtreden. Door dit vergoten bloed heen zag hij uit naar het toekomstig offer: Christus die aan het kruis van Golgotha zou sterven. Hij vertrouwde op de verzoening die daar tot stand zou worden gebracht. Daardoor kreeg hij het getuigenis, dat hij rechtvaardig was, en dat zijn offer aanvaard was. Kain had dezelfde kansen gehad als Abel, om deze waarheden te leren en aan te nemen. Hij was niet het slachtoffer van willekeur. De ene broer werd niet uitverkoren om voor God aanvaardbaar te zijn. En de ander werd niet voorbestemd om verworpen te worden. Abel koos voor geloof en gehoorzaamheid. Kain koos voor ongeloof en opstandigheid.

Kaïn en Abel staan voor twee groepen mensen, die er tot aan het eind der tijden zullen zijn. De ene groep maakt gebruik van het aangewezen offer voor de zonde. De andere groep waagt het erop, en rekent op eigen prestaties. Ze brengen een offer zonder de verdienste van een goddelijke Middelaar. En daarom is het niet in staat om mensen in Gods gunst te doen aannemen. Alleen door de verdiensten van Jezus kunnen onze overtredingen vergeven worden. Mensen die vinden, dat ze het bloed van Christus niet nodig hebben, maken dezelfde fout als Kaïn. Zij denken, dat ze zonder Gods genade, via hun eigen goede werken, Gods goedkeuring kunnen verwerven. Als zij het verzoenend bloed niet aannemen, staan ze onder het oordeel. Er is geen andere weg om uit de slavernij van de zonde gered te worden.

De groep aanbidders die het voorbeeld van Kaïn volgen omvat verreweg het grootste deel van de wereld. Want bijna elke valse godsdienst is op hetzelfde principe gebaseerd: de mens kan worden gered door te vertrouwen op eigen inspanningen. Door sommige mensen wordt beweerd, dat de mens geen verlossing, maar ontwikkeling nodig heeft. De mens zou in staat zijn, zichzelf te verfijnen, te verheffen en zichzelf te herscheppen. Kaïn dacht, dat hij Gods gunst kon verwerven door een offer zonder bloed van een slachtoffer. En zo denken deze mensen, dat zij zonder verzoening de mensheid aan Gods maatstaven kunnen laten voldoen. De geschiedenis van Kaïn laat zien, hoe dat moet aflopen. Ze laat zien, hoe de mens zonder Christus wordt. De mensheid heeft niet de macht om zichzelf te herscheppen. De mens ontwikkelt zich niet omhoog, richting God, maar omlaag, richting satan. Christus is onze enige hoop. *“En de zaligheid is in geen ander, want er is onder de hemel geen andere Naam onder de mensen gegeven waardoor wij zalig moeten worden.” Handelingen 4: 12.*

Waar geloof, dat volledig op Christus vertrouwt, blijkt uit gehoorzaamheid aan al Gods voorschriften. Van de tijd van Adam af tot nu toe is de Grote Strijd gegaan over gehoorzaamheid aan de wet van God. De eeuwen door zijn er mensen geweest, die aanspraak maakten op de gunst van God; ook al sloegen ze bepaalde van Zijn geboden in de wind. Maar de Schriften zeggen, *dat ons “geloof tot zijn doel komt” uit werken. En dat het, zonder goede werken “dood” is. Jakobus 2: 22, 17. Hij die beweert God te kennen, “en Zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar en in hem is de waarheid niet.” I Johannes 2: 4.*

Toen Kaïn zag, dat zijn offer werd afgewezen, was hij boos op de Heer en op Abel. Hij was boos, omdat God het namaakoffer niet aannam in plaats van het door God zelf voorgeschreven offer. En hij was boos op zijn broer, omdat die ervoor koos God te gehoorzamen, in plaats van met hem mee te doen in zijn opstandigheid tegen Hem.

God liet Kaïn, ondanks dat hij het gebod van God negeerde, niet aan zijn lot over. Hij vernederde Zich om te redeneren met de man die zo onredelijk had gehandeld. De Heer sprak tot Kaïn: *“Waarom bent u zo boos en waarom is uw gezicht betrokken?”* Door een engel werd de waarschuwingsboodschap overgebracht: *“Mag u uw hoofd niet opheffen, als u het goede doet? Maar als u dat niet doet, ligt de zonde aan de deur.”* Genesis 4: 6, 7. De keuze was aan Kaïn zelf. Als hij vertrouwen zou schenken aan de verdiensten van de beloofde Heiland, en Gods voorschriften zou gehoorzamen, zou hij bij Hem in de gunst mogen staan. Maar als hij

zou volharden in ongeloof en overtreding, dan had hij geen reden tot klagen, wanneer hij door God verworpen zou worden.

Maar in plaats van zijn zonde toe te geven, ging Kaïn door met klagen over Gods onrechtvaardigheid en bleef hij jaloezie en haat koesteren tegen Abel. Hij maakte zijn broer bittere verwijten en probeerde hem mee te trekken in zijn conflict over hoe God hem behandelde. Zachtmoedig, maar ook onbevreesd en krachtig, verdedigde Abel Gods goedheid en rechtvaardigheid. Hij wees op de dwaalweg, waarop Kaïn zich bevond. En hij probeerde hem ervan te overtuigen, dat de fout bij hem zelf lag. Hij wees op Gods medelijden, doordat Hij het leven van hun ouders spaarde, terwijl Hij hen met een onmiddellijke dood had kunnen straffen. Hij probeerde hem ervan te overtuigen, dat God van hen hield. Anders zou Hij Zijn eigen Zoon niet geven, die onschuldig en heilig was, om de straf te dragen, die zij zich op de hals hadden gehaald. Dit alles deed de boosheid van Kaïn alleen maar verder oplaaien. Zijn verstand en zijn geweten zeiden hem, dat Abel gelijk had. Maar hij was woedend, dat iemand, die gewoonlijk zijn raad opvolgde, nu de brutaliteit had om met hem van mening te verschillen. En hij was ook woedend, omdat hij hem niet meekreeg in zijn opstand. Brandend van hartstochtelijke woede sloeg hij zijn broer dood.

Kaïn haatte en doodde zijn broer. Niet omdat Abel iets verkeerd gedaan had. “Omdat zijn werken slecht waren en die van zijn broer rechtvaardig.” I Johannes 3: 12. Zo hebben de eeuwen door de goddelozen hen gehaat die beter dan zij waren. Abels leven van gehoorzaamheid en onwankelbaar geloofsvertrouwen vormde een voortdurend verwijt aan Kaïn. “*Want ieder die kwaad doet, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bestraft worden.*” Johannes 3: 20. Hoe helderder het hemels licht weerspiegeld wordt in het karakter van Gods trouwe dienaren, hoe helderder de zonden van de goddelozen aan het licht komen. En des te vastberadener zijn hun pogingen, om de mensen die hun rust verstoren te vernietigen.

Het Merkteken van het beest – deel 2

God sprak een vloek over Kaïn uit. Toen Kaïn zich over zijn vonnis beklaagde, plaatste God een merkteken op hem, zodat komende generaties geen wraak konden nemen vanwege deze eerste doodslag.

Het boek Openbaring vertelt ons, dat er opnieuw een strijd zal ontstaan over hoe we moeten aanbidden. En iedereen zal herkenbaar zijn aan ofwel het zegel van God, ofwel het merkteken van het beest.

Zoals het was in de tijd van Kaïn en Abel, zo zal het ook aan het eind der tijden zijn. De ongehoorzame mensen zullen de gehoorzame mensen vervolgen. En ze zullen ook nog denken iets te doen wat God aangenaam is. Johannes 16: 2. Mensen die het merkteken van het beest ontvangen, zullen zich ergeren aan het volk dat God trouw is, omdat ze God aanbidden zoals Hij voorgeschreven heeft.

Mensen die het merkteken van het beest ontvangen, zullen net als Kaïn, een teken hebben, dat hen beschermt tegen de ongehoorzame mensen die zich ergeren. Maar dit zelfde merkteken, of teken van ongehoorzaamheid, zal ertoe leiden, dat zij de zeven laatste plagen zullen ontvangen en de eeuwige dood zullen moeten ondergaan.

Een van de krachtigste waarschuwingen uit de hele Bijbel gaat over het merkteken van het beest.

“En een derde engel is hen gevolgd, die met een luide stem zei: Als iemand het beest en zijn beeld aanbidt, en het merkteken op zijn voorhoofd of op zijn hand ontvangt, dan zal hij ook drinken de wijn van de toorn van God, die onvermengd is ingeschonken in de drinkbeker van Zijn toorn, en gepijnigd worden in vuur en zwavel voor het oog van de heilige engelen en van het Lam.” Openbaring 14: 9 – 10.

1. Wie zal worden beschermd tijdens de zeven laatste plagen?

Openbaring 7: 3 zegt: *“Beschadig de aarde niet, en ook niet de zee en de bomen, totdat wij de dienst-knechten van onze God aan hun voorhoofd verzegeld hebben.”*

LET OP: De mensen die het zegel van God aan hun voorhoofd ontvangen, zullen tijdens de plagen beschermd worden. (zie Psalm 91: 7 – 11).

2. Wat is dat voor “zegel”, wat de rechtvaardigen aan hun voorhoofd krijgen?

Jesaja 8: 16: *“Bind het getuigenis toe! Verzegel de wet onder Mijn leerlingen!”*

LET OP: Het zegel van God is in Zijn wet te vinden. Een zegel maakt een document tot een officieel stuk. Normaal gesproken heeft het drie kenmerken: De Naam van de zegeldrager, zijn Ambt en zijn Rijksgebied. Bijvoorbeeld: “Kores, koning van Perzië” (Ezra 1: 1)

3. Welke van de Tien Geboden bevat alle kenmerken van een zegel?

Exodus 20: 11: *“Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is,*

LET OP: Het vierde gebod is het enige, dat alle drie elementen van een zegel in zich draagt: (1) De naam van de Koning: de HEERE; (2) Zijn ambt: Schepper; (3) Zijn rijksgebied: de hemel en de aarde, de zee en al wat daarin is.

4. Wat heeft God gegeven als een speciaal teken van Zijn macht?

Ezechiël 20: 12 NBG: *“Ook gaf Ik hun mijn sabbatten als een teken tussen Mij en hen, opdat zij zouden weten, dat Ik, de Here, hen heilig..”*

Ezechiël 20: 20 NBG: *“Heiligt mijn sabbatten, dan zullen deze een teken zijn tussen Mij en u, opdat gij weet, dat Ik, de Here, uw God ben.”*

Exodus 31: 13: *“U moet zeker Mijn sabbatten houden, want dat is een teken tussen Mij en u, van geslacht op geslacht, zodat men weet dat Ik de HEERE ben, Die u heiligt.”*

LET OP: God zegt zelf duidelijk, dat Hij de sabbat gegeven heeft, als teken van Zijn macht om te scheppen en te heiligen. Het is Zijn zegel, ofwel teken van Zijn gezag. De woorden ‘zegel’, ‘teken’ en ‘merkteken’ zijn de hele Bijbel door uitwisselbare begrippen. (vergelijk Genesis 17: 11 met Romeinen 4: 11 en Openbaring 7: 3 met Ezechiël 9: 4)

5. Wat laat het tweede beest uit Openbaring 13 iedereen gedwongen ontvangen?

Openbaring 13: 16: *“En het maakt dat men aan allen, kleinen en groten, rijken en armen, vrijen en slaven een merkteken zal geven op hun rechterhand of op hun voorhoofd.”*

6. Wat is het merkteken van het beest?

LET OP: Het eerste beest uit Openbaring 13 hebben we al geïdentificeerd. Wat is het merkteken van zijn macht en gezag? De beste manier om het merkteken van zijn gezag te ontdekken is, dit rechtstreeks aan het pauselijk systeem te vragen. Bekijk deze passage uit een katholieke Catechismus eens:

Vr.: Op welke dag is het Sabbat?

A.: De Sabbat valt op zaterdag.

Vr.: Waarom houden wij de zondag in plaats van de zaterdag?

A.: Wij houden de zondag in plaats van de zaterdag, omdat de Katholieke Kerk het plechtige karakter van deze dag van de zaterdag naar de zondag heeft verplaatst.

(Peter Geiermann, *The Convert's Catechism of Catholic Doctrine* (St. Louis: B. Herder Book Co., 1957 edition), p 50.)

Hier is nog een interessant citaat uit een Catechismus:

Vr.: Ken je nog een argument om aan te tonen, dat de Katholieke Kerk de macht heeft om voorgeschreven feestdagen in te stellen?

A.: Wanneer zij die macht niet zou hebben, dan had zij nooit datgene kunnen doen, waarin alle moderne gelovigen met haar instemmen. Zij had nooit het houden van de zondag, de eerste dag van de week, in de plaats kunnen stellen van het houden van de Sabbat, de zevende dag van de week. Want voor deze verandering kan men zich niet beroepen op het gezag van de Bijbel.

(Stephen Keenan, *A Doctrinal Catechism* (New York: P.J. Kennedy & Sons, third American edition, revised, n.d.), p. 174.)

‘Protestanten ... aanvaarden over het algemeen de zondag boven de zaterdag als dag voor openbare godsdienstoefeningen, sinds de Katholieke Kerk tot deze verandering besloten heeft. ... Maar het komt protestanten niet in de gedachten, ... dat zij door het houden van de zondag in feite het gezag aanvaarden van de woordvoerder van de Kerk, de paus. (‘Our Sunday Visitor’, 5 februari 1950.

Dus het pauselijk systeem zegt, dat het merkteken van haar macht en gezag het feit is, dat zij de zondag tot heilige dag hebben verheven. Het is een verandering die bijna de hele christelijke wereld heeft aanvaard. (zie het aanhangsel met als titel: ‘Welke belangrijke vraag stelt het pauselijk systeem aan protestanten?’)

7. Is het merkteken van het beest of het zegel van God zichtbaar?

Hebreeën 10: 16: *“Ik zal Mijn wetten in hun hart geven en Ik zal die in hun verstand schrijven”*

Prediker 9: 10 NBG: *“Al wat uw hand vindt om naar uw vermogen te doen, doe dat.”*

Exodus 13: 9: *“Laat het voor u als een teken zijn op uw hand en een gedachtenisteken tussen uw ogen, opdat de wet van de HEERE op uw lippen is. (letterlijk: in uw mond)”*

Jesaja 59: 6 – 7 NBG: *“hun maaksels zijn maaksels van boosheid, en gewelddaden zijn in hun handen. ... hun gedachten zijn onheilsgedachten, verwoesting en verderf zijn op hun wegen.”*

LET OP: Noch het merkteken van het beest noch het zegel van God zijn uiterlijk zichtbaar. Ons voorhoofd staat voor onze gedachten, en onze handen zijn symbool van ons handelen. “op uw hand” een “aan hun voorhoofd” worden in de Bijbel consequent gebruikt als symbool voor iemands denken en handelen. (Exodus 13: 16; Deuteronomium 6: 8 en 11: 18)

Iemand ontvangt het merkteken van het beest aan zijn voorhoofd, door tegen de Bijbelse waarheid in ervoor te kiezen te geloven, dat zondag een heilige dag is. Iemand ontvangt het merkteken aan zijn rechterhand, wanneer hij werkt op Sabbat, of uiterlijk de voorschriften voor zondagsheiliging volgt, omdat dit het gemakkelijkst is – bijvoorbeeld om werk te krijgen, te kunnen trouwen, enz.. Hoewel dit teken voor mensen onzichtbaar is, weet God wel wie dit merkteken draagt. (II Timotheüs 2: 19) In zekere zin tekent iedere mens zichzelf. Als ik Gods heilige Sabbat eerbiedig en in ere houd, zal Hij mij Zijn zegel verlenen. Wanneer ik de valse sabbat van het beest houd, zal Hij noteren, dat ik bij het beest hoor.

8. Hoe bepaalt Jezus, dat wij bij Hem horen?

Romeinen 6: 16: *“ Weet u niet dat aan wie u uzelf als slaaf ter beschikking stelt tot gehoorzaamheid, u slaaf bent van wie u gehoorzaamt: óf van de zonde, tot de dood, óf van de gehoorzaamheid, tot gerechtigheid?”*

Johannes 14: 15: *“Als u Mij liefhebt, bewaar dan Mijn geboden.”*

9. Heeft iemand op dit moment het merkteken van het beest?

Openbaring 13: 17: *“... niemand kan kopen of verkopen, behalve hij die dat merkteken heeft: de naam van het beest of het getal van zijn naam.”*

LET OP: Op dit moment heeft niemand het merkteken. Wanneer het een verplichting wordt, kunnen alleen de mensen die het merkteken hebben kopen of verkopen. Wanneer het zover komt, lopen de mensen die Gods heilige Sabbat houden gevaar voor hun leven. (Openbaring 13: 15) Van mensen die ervoor kiezen, Zijn heilige dag te schenden – en die er officieel voor kiezen, wetten van mensen boven Gods wet te stellen – zal genoteerd worden, dat zij bij de antichrist horen. Ieder die trouw is aan Jezus en aan Zijn heilige dag zullen het heerlijke zegel van Jezus ontvangen. Daardoor zijn zij voor eeuwig van Hem. Mensen die proberen neutraal te blijven, zullen tot de antichrist gerekend worden. (Mattheüs 12: 30)

10. Welke twee dingen probeert de antichristelijke macht te veranderen?

Daniël 7: 25: *“Hij zal erop uit zijn bepaalde tijden en de wet te veranderen.”*

LET OP: In *Daniël 7* staat een oudtestamentische omschrijving van de antichristelijke macht. Er wordt duidelijk voorspeld, dat het beest erop uit zou zijn om zowel Gods wet als de door Hem bepaalde tijden te veranderen. Het pauselijk systeem heeft Gods wet proberen te veranderen, door: (1) het tweede gebod over het aanbidden van gesneden beelden weg te laten; (2) het vierde gebod in te korten van 97 woorden tot slechts 8. Daardoor vermijdt het, dat de dag waarop de Sabbat valt genoemd wordt. En (3) het verdeelt het tiende gebod over twee geboden.

Het pauselijk systeem heeft geprobeerd door God bepaalde tijden te veranderen, door (1) de mensen te leren, dat ze de eerste dag van de week moesten houden in plaats van de zevende; en (2) door het heidense Romeinse gebruik over te nemen, elke dag bij middernacht te laten beginnen in plaats van bij zonsondergang. Gods tijd voor de Sabbat is van zonsondergang op vrijdag tot zonsondergang op zaterdag. (*Leviticus 23: 32*) Geen sterfelijk mens mag het wagen om Gods heilige wet of door Hem bepaalde tijden te vervalsen. (*Mattheüs 5: 18*)

11. Welke kritiek had God op Zijn vroegere priesters, of pastors?

Maleachi 2: 8 – 9 NBG: *“Gij hebt door het onderricht in de wet velen doen struikelen; ... omdat gij mijn wegen niet onderhoudt en bij het onderricht in de wet de persoon aanziet”.*

Hosea 4: 6: *“Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is. Want ú hebt de kennis verworpen, en Ik heb u verworpen om als priester voor Mij te dienen. U hebt de wet van uw God vergeten, Ikzelf zal ook uw kinderen vergeten.”*

LET OP: God wordt nog steeds gekwetst, wanneer Zijn pastors de persoon aanzien in het onderwijzen van acht of negen van de Tien Geboden, en tegelijk velen doen struikelen over Zijn gebod, de Sabbat heilig te houden. Vrijwel alle kerken erkennen in hun officiële stukken, dat er geen Schriftbewijs is om de heiligheid van zondag te ondersteunen. Tragisch genoeg staan zowel protestanten als katholieken schuldig voor de rechterstoel van God, omdat ze de Bijbelse Sabbat hebben afgeschaft! God zelf gaf de Sabbat als zegel, of teken van Zijn scheppingsmacht, en van Zijn macht om te heiligen en te redden. (*Exodus 31: 17* en *Ezechiël 20: 12*) Welk mens durft dit heilige teken te vervalsen? Het vertegenwoordigt de grote God in de hemel, en alles waar Hij voor staat.

12. Hoe stonden Gods vroegere leiders tegenover de grote onderwerpen van Zijn wet?

Hosea 8: 12 (NBG): *“Al schrijf Ik hun tienduizendvoudig mijn wetten voor, toch worden deze geacht als die van een vreemde.”*

LET OP: De tijden zijn niet veranderd. God heeft Zijn Sabbat, Zijn grote zegel, midden in Zijn wet geplaatst. Hij begint dat gebod met het woord “Gedenk.” Toch beschouwen veel mensen dit gebod als iets vreemds.

13. Welk duidelijk en plechtig verwijt deed God aan godsdienstige leiders over Zijn heilige Sabbat?

Ezechiël 22: 8 NBG: *“Mijn heilige dingen veracht gij, mijn sabbatten ontheiligt gij.”*

Ezechiël 22: 26 NBG: *“Zijn priesters doen mijn wet geweld aan en ontwijden mijn heilige dingen; tussen heilig en onheilig maken zij geen onderscheid, het verschil tussen onrein en rein onderwijzen zij niet, en voor mijn sabbatten sluiten zij hun ogen; zo word Ik te midden van hen ontheilgd.”*

LET OP: God veroordeelt scherp godsdienstige leiders die zeggen, dat de Sabbat niet belangrijk is; en die “Zo spreekt de HEERE” zeggen, wanneer dit niet waar is.

14. Welke specifieke zonde moeten de godsdienstige leiders van God afzweren?

Jesaja 58: 1, 13 – 14 NBG: *“Roep luidkeels, houd niet in, verhef uw stem als een bazuin en maak mijn volk zijn overtreding bekend en het huis van Jakob zijn zonden. ... dien gij niet over de sabbat heenloopt door uw zaken te doen op mijn heilige dag, maar de sabbat een verlustiging noemt, de heilige dag des Heren van gewicht, en die eert door noch uw gewone bezigheden te doen, noch uw zaken te behartigen, of ijdele taal uit te slaan, dan zult gij u verlustigen in de Here.”*

LET OP: God draagt geestelijke leiders op om het schenden van de Sabbat zonde te noemen, en erop te staan, dat Zijn volk de Sabbatdag heiligt. Net als vroeger voor de discipelen, is voor ons het enig veilige, God meer gehoorzaam te zijn dan de mensen. (Handelingen 5: 29)

15. Wanneer jij besluit om Jezus aan te nemen en Hem volkomen te volgen, wat gebeurt er dan?

Mattheüs 11: 29: *“Neem Mijn juk op u, en leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en u zult rust vinden voor uw ziel.”*

LET OP: Een heerlijke rust en vrede stromen je hart binnen bij je bekering. Sabbat betekent ‘rusten.’ Het is een symbool van de rust en de vrede die bij het nieuw geboren worden hoort. (Hebreeën 4: 1 – 10) Mensen die werkelijk wedergeboren zijn, zullen de Sabbat houden als een gezegend teken van die rust. (let op de verzen 4, 9 en 10) Geen vreugde kan zich meten met de vreugde van iemand, die als bekeerd mens de Sabbat heiligt.

Voordat je ‘nee’ tegen het merkteken van het beest kunt zeggen, moet je eerst ‘ja’ zeggen tegen het zegel van God. Jezus wacht aan de deur van je hart op antwoord. Neem je nú het besluit om onder Zijn heerlijke Sabbatbanier te komen, als bewijs dat je Hem als Schepper en Heiland aanneemt?

Aanvullende studie

Welke belangrijke vraag stelt het pauselijk systeem aan protestanten?

Protestanten hebben het pauselijk systeem herhaaldelijk de vraag gesteld: “Hoe hebben jullie het gewaagd om de wet van God te veranderen?” Maar de vraag die de Katholieke Kerk aan protestanten stelt, is nog veel indringender. Zo klinkt deze vraag uit officiële mond: “Jij zegt, dat zaterdag oorspronkelijk de Joodse Sabbat was. Maar de christelijke sabbat is in zondag veranderd. Veranderd, maar door wie? Wie heeft het gezag een uitdrukkelijk gebod van de almachtige God te veranderen? Als God gesproken heeft en heeft gezegd: “gij zult de zevende dag heiligen.” Wie zal dan durven zeggen: “Nee, je mag op de zevende dag werken en allerlei

wereldse dingen doen. Maar in plaats daarvan moeten jullie de eerste dag heilig houden”?

Dit is een heel belangrijke vraag. En ik weet niet, of jij die wel kunt beantwoorden. Jij bent protestant. En je belijdt te handelen vanuit de Bijbel en de Bijbel alleen. Maar juist op een zo belangrijk punt als het heilig houden van één op de zeven dagen gaan jullie tegen de duidelijke letter van de Bijbel in. Je stelt een andere dag in plaats van de dag die de Bijbel gebiedt. Het gebod de zevende dag te heiligen is één van de Tien Geboden. Jij gelooft, dat de andere negen nog steeds van kracht zijn. Wie heeft jou het gezag verleend, om het vierde gebod te vervalsen? Als je consequent je eigen principes zou volgen; als je werkelijk de Bijbel en de Bijbel alleen zou volgen – dan zou je toch in staat moeten zijn, een passage in het Nieuwe Testament aan te wijzen, waarin dit vierde gebod uitdrukkelijk is veranderd?

(Library of Christian Doctrine: Why Don't You Keep Holy the Sabbath-Day? (London: Burns and Oates, Ltd.), pp. 3, 4)

De geschiedenis van de Sabbat

Aangeprezen door de rust en de zegen van de Schepper, werd de Sabbat door Adam, tijdens zijn periode van onschuld, in de heilige Hof van Eden gehouden. In Adams gevallen staat, waarin hij overigens wel berouw had, nadat hij was verdreven van het grondgebied waar hij zo gelukkig geweest was, hield hij ook de Sabbat. De Sabbat werd gehouden door alle aartsvaders, van Abel tot de rechtvaardige Noach, tot op Abraham, tot op Jakob. Toen het uitverkoren volk in Egypte in slavernij verkeerde, verloren veel mensen in het midden van de heersende afgoderij hun kennis van de wet van God. Maar toen de Heer Israël bevrijdde, verkondigde Hij Zijn wet met een ontzagwekkende grootheid aan de verzamelde menigte, zodat ze Zijn wil leerden kennen, en Hem zouden vrezen en gehoorzamen.

Vanaf die dag tot op vandaag is deze kennis van Gods wet op aarde bewaard, en is de Sabbat van het vierde gebod gehouden. Hoewel de “mens van de wetteloosheid” (II Thessalonicenzen 2: 3) erin is geslaagd, Gods heilige dag met voeten te laten treden, toch zijn er, zelfs in de periode van zijn opperheerschappij, op verborgen en geheime plaatsen trouwe zielen geweest, die de Sabbat in ere hielden. Sinds de Reformatie zijn er in elke generatie wel mensen geweest, die de Sabbat gehouden hebben. Vaak deden ze dat ondanks verwijten en vervolging. Toch is er voortdurend getuigd van de eeuwigdurende geldigheid van Gods wet, en de heilige verplichting de Sabbat van de schepping te handhaven.

Dit onderdeel – De Sabbat de eeuwen door – biedt een vluchtige blik in deze strijd.

De Sabbat door de eeuwen heen | 1e eeuw

Geschiedenis van de sabbat – 1e eeuw

Jezus, Mattheüs 24: 20

“Bid dat uw vlucht niet zal plaatsvinden in de winter en ook niet op een sabbat.”

Instelling van de Sabbat

“Zo zijn de hemel en de aarde voltooid, en heel hun menigte. God voltooide op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had. Hij rustte op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken.” Genesis 2: 1 – 3

Jezus

“En Hij kwam te Nazareth, waar Hij opgevoed was, en ging naar Zijn gewoonte op de dag van de sabbat naar de synagoge, en Hij stond op om te lezen.” Lukas 4: 16

Jezus

“En zie, er kwam iemand naar Hem toe en zei tegen Hem: Goede Meester, wat voor goeds moet ik doen om het eeuwige leven te hebben? Hij zei tegen hem: Waarom noemt u Mij goed? Niemand is goed behalve Eén, namelijk God. Maar wilt u tot het leven ingaan, houd u dan aan de geboden.” Mattheüs 19: 16 – 17

Jezus

“Bid dat uw vlucht niet zal plaatsvinden in de winter en ook niet op een sabbat.” Mattheüs 24: 20.

Jezus vroeg Zijn discipelen te bidden, dat wanneer zij uit de veroordeelde stad Jeruzalem

zouden moeten vluchten, zij niet op Sabbat zouden hoeven vluchten. Zijn discipelen vluchtten uiteindelijk in 70 na Christus (40 jaar na de kruisiging)

Zijn volgelingen

“En toen zij teruggekeerd waren, maakten zij specerijen en mirre gereed. En op de sabbat rustten ze overeenkomstig het gebod.” Lukas 23: 56

Paulus en de heidenen

“En toen de Joden weggegaan waren uit de synagoge, drongen de heidenen erop aan dat op de volgende sabbat dezelfde woorden tot hen gesproken zouden worden. ... En op de volgende sabbat kwam bijna heel de stad samen om het Woord van God te horen.” Handelingen 13: 42, 44

Hier zien we, dat heidenen in een heidense stad op Sabbat bijeenkomen. Het was geen synagoge dienst in vers 44, want er staat, dat bijna heel de stad samenkwam. In vers 42 staat, dat ze de boodschap op “de volgende Sabbat” wilden horen.

Johannes

“En ik was in de geest op de dag des Heeren” Openbaring 1: 10. (De volgende teksten tonen duidelijk aan, dat de dag des Heeren de Sabbat is: Markus 2: 28; Jesaja 58: 13; Exodus 20: 10)

Josephus

“Er is geen enkele stad van de Grieken, en ook niet van de barbaren, en ook geen enkele natie waar dan ook, waar onze gewoonte, te rusten op de zevende dag, niet is doorgedrongen.” M’Clatchie: “Notes and Queries on China and Japan.” (Uitgave van Dennys) Deel 4, nrs. 7 en 8, blz. 100.

Philo

Philo zegt, dat de Sabbat een feestdag is, niet voor deze of gene stad, maar voor het hele heelal. M’Clatchie: “Notes and Queries” Deel 4, blz. 99.

Geschiedenis van de sabbat – 2e eeuw

“Geleerde verhandeling over de sabbat”

“Het staat vast, dat de Sabbat meer dan driehonderd jaar na de dood van onze Heiland bleef bestaan en door christenen van de oosterse kerk werd gehouden (samen met het vieren van de dag des Heren)”

Vroege Christenen

“De oorspronkelijke christenen hadden grote eerbied voor de Sabbat. Ze brachten deze dag door met aanbidding en prediking. Er is geen twijfel aan, dat zij deze praktijk aan de apostelen zelf ontleenden, zoals blijkt uit verschillende Bijbelteksten over dit onderwerp.” “Dialogues on the Lord’s Day”, blz. 189, London 1701. Door Dr. T.H. Morer (geestelijke van de Anglikaans Kerk)

Vroege Christenen

“... De Sabbat verbond hen met een sterke band aan het leven van het volk als geheel. En

door de Sabbat te heiligen volgden ze niet alleen het voorbeeld van Jezus, maar gehoorzaamden zij ook aan Zijn gebod.” “Geschichte des Sonntags, blz. 13 – 14.

Christenen in de 2e eeuw

“De heidense christenen hielden ook de Sabbat.” Gieseler’s “Church History”, dl. 1, hfdstk. 2, § 30, 93

Vroege Christenen

“De oorspronkelijke christenen hielden ook de Joodse Sabbat. ... daarom hielden de christenen lange tijd samen hun bijeenkomsten op Sabbat. Daarbij werden ook gedeeltes uit de wet (OT) gelezen. En deze praktijk hield stand tot aan het concilie van Laodicea.” “The Whole Works” of Jeremy Taylor, dl. 9, blz. 416.

De vroege kerk

“Het staat vast, dat de Sabbat meer dan driehonderd jaar na de dood van onze Heiland bleef bestaan en door christenen van de oosterse kerk werd gehouden (samen met het vieren van de dag des Heren)” “Geleerde verhandeling over de Sabbat”

Let op: De schrijver bedoelt hier met de dag des Heren: zondag, en niet de ware Sabbat, de door de Bijbel aangewezen dag. Dit citaat laat zien, dat de zondag al in de eerste eeuwen na de dood van de apostelen in gebruik kwam. De apostel Paulus voorspelde een grote “afval” van de Waarheid, die spoedig na zijn dood zou plaatsvinden.

2e, 3e en 4e eeuw

“Vanaf de tijd van de apostelen tot het concilie van Laodicea, die rond het jaar 364 plaatsvond, ging het heilig houden van de Joodse Sabbat door. Dat is door citaten van veel schrijvers aangetoond. Dit ging zelfs door ondanks het decreet van het concilie tegen het vieren van de Sabbat.” “Sunday and Sabbath” John Ley, blz. 163, London, 1640

Geschiedenis van de sabbat – 3e eeuw

Proefschrift over de dag des Heren”

“De Sabbat werd ... door Christus, de apostelen en de oorspronkelijke christenen op de zevende dag plechtig gehouden, totdat het Concilie van Laodicea in zekere zin het houden van de Sabbat compleet afschafte.”

Egypte (Oxyrhynchus Papyrus: 200 – 250 n. Chr.)

“Wanneer jullie de ware Sabbat niet als Sabbat houden (Grieks: ζάββατιζε τον ζάββατον), zullen jullie de Vader niet zien.” (pt.1, blz. 3, logion 2, vers 4 – 11, London)

Vroege christenen uit de 3e eeuw

“Gij zult de Sabbat houden, vanwege Hem, die ophield met Zijn scheppingswerk, maar die niet met het werk van Zijn voorzienigheid ophield. Het is rust om de wet te overdenken, maar niet om je handen te laten nietsdoen.” “De anti-Niceense vaders”, deel 7, blz. 413.

Afrika (Alexandrië) Origenes

“Na het feest van het voortdurende offer (de kruisiging) is de Sabbat als tweede feest ingesteld. Voor iedere rechtvaardige onder de heiligen is het passend om ook dit feest van de

Sabbat te houden. “Er blijft dus een rust (Grieks: *σαββατισμὸν*, dat is het houden van de Sabbat) over voor het volk van God.” Hebr. 4: 9” “Preek over Numeri 23”, §23, in Migne: “Patrologia Graeca”, dl. 12, kolom 749, 750.

Van Palestina tot India (Kerk van het Oosten)

Al vanaf 225 n. Chr. bestonden er grote bisdommen, of conferenties, van de Kerk van het Oosten, die de Sabbat hielden. Deze strekten zich uit van Palestina tot India. Mingana: “Early Spread of Christianity”, dl. 10, blz. 460.

India (Boeddhistisch Conflict, 220 n. Chr.)

De Kushan Dynastie van Noord-India riep een beroemd concilie van Boeddhistische priesters bijeen in Vaisalia, om onderlinge eenheid te brengen in de wijze waarop de monniken de wekelijkse Sabbat vierden. Sommige van hen waren zó onder de indruk gekomen van de geschriften van het Oude Testament, dat zij de Sabbat gingen heiligen. Lloyd: “The Creed of half Japan”, blz. 23

Vroege christenen

“De Sabbat werd ... door Christus, de apostelen en de oorspronkelijke christenen op de zevende dag plechtig gehouden, totdat het Concilie van Laodicea in zekere zin het houden van de Sabbat compleet afschafte.” Proefschrift over de dag des Heren”

Geschiedenis van de sabbat – 4e eeuw

“Als je in Rome bent, doe dan als Rome.”

Ambrosius, de gevierde bisschop van Milaan, heeft dit spreekwoord in het leven geroepen. Hij verklaarde, dat hij in Milaan op zaterdag Sabbat hield, maar in Rome op zondag. (> Truth Triumphant, online: blz. 70)

Italië en het Oosten – 4e eeuw

“Over het algemeen was dit de praktijk binnen de kerken van het Oosten; en ook binnen een aantal kerken in het Westen. ... Want binnen de kerk van Milaan ... leek de Sabbat hoog in ere te worden gehouden. ... Niet dat die Oosterse kerken, of die andere kerken tot het Jodendom neigden. Ze kwamen op Sabbat bijeen om Jezus Christus, de Heer van de Sabbat, te aanbidden.” Dr. Heylin “History of the Sabbath”, dl. 2, § 5, blz. 73, 74. Londen 1636

Italië, Milaan

“Ambrosius, de gevierde bisschop van Milaan, zei, dat wanneer hij in Milaan was, hij de zaterdag hield. Maar was hij in Rome, dan hield hij de zondag. Dit deed het spreekwoord ontstaan: “Als je in Rome bent, doe dan als Rome.” Heylin “History of the Sabbath”,

Het Oosten en het grootste deel van de wereld

“De christenen van vroeger waren erg precies in het houden van zaterdag, of de zevende dag. ... Het is duidelijk, dat alle kerken van het Oosten, en het grootste deel van de wereld, de Sabbat als feestdag hield. ... Ook Athanasius bericht, dat ze op Sabbat bijeenkomsten hielden. Niet omdat ze onder invloed van het Jodendom stonden, maar om Jezus, de Heer van de Sabbat, te aanbidden. Epiphanius zegt hetzelfde.” “Antiquities of the Christian Church”, dl. II, boek XX, hfdstk. 3, sectie 1, 66, kolom 1137, 1138.

Abbyssinië (Ethiopië), fragmenten van het Evangelie van Filippus

“In de laatste helft van die eeuw verklaarde St. Ambrosius officieel, dat de bisschop van Abyssinië, Museus, bijna overal in het land van Seres (China) had rondgereisd. Meer dan zeventien eeuwen lang is de kerk van Abbyssinië doorgedaan met het heilig houden van de zaterdag als de heilige dag van het vierde gebod.” Ambrosius: *De Moribus Brachmanorium*, Opera Omnia, 1132. Gevonden in Migne: *Patrologia Latina*, dl. 17, 1131, 1132.

Arabië, Perzië, India, China

“Mingana toont aan, dat het christelijk geloof uit Abbyssinië (een geloofsrichting, die de Sabbat hield) rond 370 n. Chr. zó populair was, dat haar beroemde leider Museus uitgebreide reizen naar het Oosten maakte. Hij deed de kerk in Arabië, Perzië, India en China groeien.” (> Truth Triumphant, online, blz. 308, noot 27)

Spanje, concilie van Elvira (305 n. Chr.)

Uit canon 26 van het concilie van Elvira blijkt, dat de Spaanse kerk in die tijd de Sabbat, de zevende dag, hield. “Wat het vasten op Sabbat betreft: Het concilie besluit, dat de dwaling van het vasten op Sabbat gecorrigeerd moet worden.” Dit besluit van het concilie is in directe tegenspraak met het beleid, dat Rome had ingezet. Die had bevolen, dat de Sabbat een vastendag moest zijn, om deze dag neer te halen, en om de mensen een hekel aan de Sabbat te laten krijgen.

Spanje

Verder is het van belang op te merken, dat in het noordoosten van Spanje, in de buurt van Barcelona, een stad ligt die Sabadell heet. Het lag in een gebied, dat oorspronkelijk bewoond werd door een groep mensen, die ‘Valdenses’ of ‘Sabbatati’ genoemd werden.

Perzië, 335 – 375 (40 jaar vervolging onder Shapur II)

De algemene klacht tegen christenen: “Zij verachten onze zonnegod. Ze houden godsdienstige bijeenkomsten op zaterdag. Ze ontheiligen de heilige aarde, doordat zij er doden in begraven.” (> Truth Triumphant, online, blz. 261)

Perzië, 335 – 375

“Zij verachten onze zonnegod. Heeft Zoroaster, de heilige grondlegger van ons goddelijk geloof, duizend jaar geleden niet de zondag ingesteld ter ere van de zon? En hij heeft de Sabbat van het Oude Testament vervangen. Toch houden deze christenen godsdienstige bijeenkomsten op Sabbat.” O’Leary: “The Syriac Church and Fathers”, blz. 83, 84.

Concilie van Laodicea, 365 n. Chr.

“Canon 16: Op zaterdag worden de evangeliën en andere Schriftgedeeltes hardop voorgelezen.

Canon 29: Christenen mogen niet Joods handelen: en niet op Sabbat nietsdoen. Ze moeten op die dag werken. Maar ze moeten de dag des Heren bijzonder in ere houden. Als christenen zullen ze zo mogelijk op deze dag geen werk doen.” Hefele: “Councils”, dl. 2, boek 6 (Een online versie van de tekst van dit concilie is te zien op de Roamn Catholic New Advent website – zie Canon 29)

Geschiedenis van de sabbat – 5e eeuw

Constantinopel

“De mensen in Constantinopel (en bijna overal) komen zowel op Sabbat als op de eerste dag van de week bijeen. Deze gewoonte is in Rome of Alexandrië nooit in gebruik geweest.” Socrates: “Ecclesiastical History”, boek 7, hfdstk. 19

De wereld

“Want hoewel bijna alle kerken in de hele wereld de heilige mysteriën (de maaltijd des Heren) elke week op Sabbat vierden, weigerden de christenen van Alexandrië en Rome dit, op grond van één of andere oude traditie.” In de voetnoot bij dit citaat staat de uitleg, waarom het woord Sabbat gebruikt wordt. Er staat: “Dat is op zaterdag. Ik wijs erop, dat de vroegere vaders en geschiedkundigen zondag nooit ‘Sabbat’ noemen.” Socrates: “Ecclesiastical History”, boek 5, hfdstk. 22, blz. 289.

De wereld – Augustinus, bisschop van Hyppo in Noord-Afrika

Augustinus laat hier zien, dat de Sabbat in zijn dagen “in het grootste deel van de christelijke wereld” werd gehouden. Zijn getuigenis is des te waardevoller, omdat hijzelf een oprecht en consequent zondag-vierder was. Zie “Nicene and Post-Nicene Fathers”, 1e serie, dl. 1, blz. 353, 354.

Paus Innocentius (402 – 417)

Paus Sylvester (314 – 335) is de eerste paus geweest, die gebod, dat men op zaterdag moest vasten. Paus Innocentius (402 – 417) maakte dit tot een verbindende wet binnen de kerken die hem gehoorzaamden. (Zo probeerde hij de Sabbat uit de gunst te brengen.) “Innocentius verordende, dat de zaterdag of Sabbat altijd een vastendag zou zijn.” Heylin “History of the Sabbath”, dl. 2, blz. 44.

Christenen in de 5e eeuw

“Het in acht nemen van de Joodse Sabbat werd binnen de christelijke kerk tot in de 5e eeuw volgehouden.” Lyman Coleman: “Ancient Christianity Exemplified”, hfdstk. 26, sectie 2, blz. 527

“In de dagen van Hiëronymus (420) deden zelfs de meest toegewijde christenen werk op zondag.” Dr. White, bisschop van Ely (Engeland): “Treatise of the Sabbath Day”

Frankrijk

“Daarom zijn er onder hen, behalve de vespers en nocturnen, overdag geen diensten, behalve op zaterdag (Sabbat) en zondag.” Jean Casian, een Franse monnik: “Institutes”, boek 3, hfdstk. 2

Afrika

“Augustinus klaagde over het feit, dat in twee naburige kerken in Afrika de één de Sabbat van de zevende dag viert, en de ander op die dag vast.” Heylin “History of the Sabbath”, blz. 416.

Spanje (400 n. Chr.)

“Ambrosius heiligde de zevende dag als Sabbat. Dat zijn zijn eigen woorden. Ambrosius had grote invloed in Spanje, dat ook op zaterdag Sabbat hield.” (> Truth Triumphant, blz. 68)

Sidonius (sprekend over koning Theodorik van de Goten, 454 – 526)

“Feit is, dat de mensen in het oosten de gewoonte hadden, de Sabbat op dezelfde manier te vieren als de dag des Heren, en ook heilige samenkomsten te houden. Aan de andere kant hebben de mensen van het westen, die streden voor de dag des Heren, de Sabbat verwaarloosd.” “Apollinaries Sidonii Epistulae”, boek 1, 2; Migne 57

Kerk van het Oosten

“Uit Mingana blijkt, dat Izaäk, de hoogste leider van de kerk van het Oosten, in het jaar 410 een wereld-concilie hield. Sommige mensen denken, dat dit concilie onder stimulans van de reis van Museus tot stand is gekomen. Dit concilie werd bijgewoond door oosterse afgevaardigden uit 40 metropolietdistricten. In 411 benoemde hij een metropoliet voor China. Al deze kerken hielden de zevende dag als heilige dag.”

Egypte

“Er zijn verschillende steden en dorpen in Egypte, waar de mensen op Sabbatavond bijeenkomen. Dit in tegenstelling tot gebruiken die elders in zwang zijn. En ondanks het feit, dat ze van tevoren gegeten hebben, nemen ze deel aan de mysteriën. (Dat is de mis, waar je met nuchtere maag naartoe moet komen.) Sozomen: “Ecclesiastical History”, boek 7, hfdstk. 119

Geschiedenis van de sabbat – 6e eeuw

De Schotse kerk

“Op dit laatste punt schenen zij een gebruik te hebben gehandhaafd, waarvan we de sporen in de vroegere kloosterkerk van Ierland terugvinden. Zij hielden Sabbat op zaterdag als dag, waarop zij van al hun werk rustten.” W.T. Skene: “Adamnan’s Life of St. Columba”, 1874, blz. 96

Schotland, Ierland

“Het lijkt alsof we hier een toespeling vinden op het gebruik, dat in de vroegere kloosterkerk van Ierland gold, dat men de rustdag op zaterdag, of Sabbat hield.” Katholieke historicus Bellesheim: “History of the Catholic Church in Scotland”, dl. 1, blz. 86.

Schotland – Columba

“Nadat hij zijn werk 34 jaar lang had voortgezet, voorspelde hij open en duidelijk, dat hij ging sterven. Op een zaterdag in juni zei hij tot zijn discipel Diermit: “Deze dag wordt Sabbat genoemd. Dat is de rustdag. En dat zal het voor mij ook werkelijk zijn. Want er zal een einde komen aan al mijn inspanningen.” “Butler’s Live of the Saints”, dl. 1, 597 n. Chr, blz. 762: artikel over “St. Columba”

Columba (Butler’s beschrijving van zijn dood)

De uitgever van de beste biografie over Columba vertelt in een voetnoot: “Dit is zaterdag. De gewoonte om de dag des Heren Sabbat te gaan noemen is pas duizend jaar later ontstaan.” Adamnan “Life of Co-lumba”, Dublin 1857, blz. 230

Geschiedenis van de sabbat – 7e eeuw

Schotland en Ierland

Professor James C. Moffatt, dr. in de theologie en hoogleraar kerkgeschiedenis aan de universiteit van Princeton, zegt: “Het schijnt in de Keltische kerken, zowel Schotland als Ierland, in het begin gewoonte te zijn geweest zaterdag, de Joodse Sabbat, te houden als rustdag van het werk. Ze gehoorzaamden het vierde gebod letterlijk op de zevende dag.” “The Church in Scotland”, blz. 140.

Schotland en Ierland

“De Kelten gebruikten een andere Latijnse Bijbel dan de Vulgaat. Ze hielden de zaterdag als rustdag, en hadden op zondag speciale kerkdiensten.” Flick: “The Rise of the Mediaeval Church”, blz. 237.

Rome

Gregorius I (590 – 604) schreef tegen Romeinse burgers: “die verbieden, dat er op Sabbat gewerkt wordt.” “Nicene and post-Nicene Fathers”, 2e serie, dl. XIII, blz. 13, epist. 1.

Rome – Paus Gregorius I (590 – 604)

Hij sprak uit, dat wanneer de antichrist zou komen, deze de Sabbat op zaterdag zou houden. “Epistles of Gregory I”, boek 13, epist. 1. (gevonden in “Nicene and post-Nicene Fathers”)

“Bovendien heeft deze paus Gregorius een officiële uitspraak gedaan tegen een deel van Rome zelf. Want de christelijke gelovigen daar rustten en aanbaden op Sabbat.” “Epistles of Gregory I”, boek 13, epist. 1. (gevonden in “Nicene and post-Nicene Fathers”)

Geschiedenis van de sabbat – 8e eeuw

Concilie van Friuli in Italië, 791

Canon 13: “Wij bevelen alle christenen de dag des Heren te houden. Niet ter ere van de Sabbat die voorbij is, maar omdat die heilige avond van de eerste dag, die dag des Heren genoemd wordt. Wanneer wij spreken over die Sabbat, die de Joden houden, de laatste dag van de week, die ook door boeren wordt gehouden ...” *Bron : Mansi, 13, 851*

Perzië en Mesopotamië

“De heuvels van Perzië en de vlaktes van de Tigris en de Eufraat weergalmden van hun lofliederen. Ze haalden hun oogsten binnen en betaalden hun tienden. Ze verbleven op Sabbat in hun kerken om God te aanbidden.” *Bron: “Realencyklopädie für Protestantische Theologie und Kirche”, art. “Nestorianer”; ook in: Yule: „The Book of ser Marco Polo“, dl. 2, blz. 409*

India, China, Perzië, enz..

“Het houden van de Sabbat op de zevende dag was onder de gelovigen van de kerk van het Oosten en van de Thomisten in India wijdverspreid. En deze gewoonte is ook lang in stand gebleven. Deze kerken hebben nooit een band met Rome gehad. De Sabbat werd ook gehouden door kerkelijke groepen, die na het Concilie van Chalcedon de banden met Rome verbraken: de Abbyssiniërs, de Jakobieten, de Maronieten en de Armeense christenen.” *Bron: Schaff-Herzog: “The New Encyclopaedia of Religious Knowledge”, art. ‘Nestorianen’. Zie ook: “Realencyklopädie für Protestantische Theologie und Kirche”, art. “Nestorianer”.*

Concilie van Estinnes (België) – 745 (Dit Concilie is door Bonifatius bijgewoond)

“De derde redevoering van dit Concilie waarschuwt tegen het houden van de Sabbat, met verwijzing naar het besluit van het concilie van Chalcedon.” *Bron: Dr. Hefele:*

“*Conciliengeschichte*”, 3, 512, sec 362

China – 781

In 781 kreeg het beroemde Chinamonument een inscriptie in marmer, om de groei van het Christendom in het China van die tijd aan te geven. De inscriptie bevat 763 woorden werd in 1525 in de buurt van de stad Changan opgegraven, en staat nu in het “Woud van de stenen tafelen” in Changan. De volgende passage op deze steen toont aan, dat men de Sabbat hield:

“Op de zevende dag brengen we offers, nadat ons hart gezuiverd is, en wij absolutie voor onze zonden gekregen hebben. Deze zo volmaakte en uitmuntende godsdienst heeft een moeilijke naam. Maar het is een licht in de duisternis door zijn briljante voorschriften.” *Bron: M l’Abbe Huc: “Christianity in China”, dl. 1, hfdstk. 2, blz. 48, 49.*

Geschiedenis van de sabbat – 9e eeuw

Bulgarije

“In het begin van het evangeliseren van Bulgarije werd geleerd, dat men op Sabbat geen werk mocht verrichten.” *Responsa Nicolai Papae I en Consulta-Bulgarorum, Responsum X.*

Gevonden in Mansi: “*Sacrorum Consiliorum Nova et Amplissima Collectio*, dl. 15, blz. 406; ook Hefele: “*Conciliengeschichte*”, dl. 4, sectie 478

Bulgarije

(Paus Nicolaas I, in antwoord op een brief van Bogaris, regerend vorst van Bulgarije) “Vraag 6: Baden is op zondag toegestaan. ... Vraag 10: Men moet op zondag het werk staken, maar niet ook nog op Sabbat.” Hefele, 4, sectie 478, 346 – 352.

De Bulgaren waren gewoon op Sabbat te rusten. Paus Nicolaas I verzet zich schriftelijk tegen deze gewoonte.

Constantinopel

Photius, patriarch van Constantinopel, beschuldigde in een contrasynode, die Nicolaas afzette, het pauselijk gezag van het volgende: “In strijd met het Canonieke recht dwongen zij de Bulgaren op Sabbat te vasten.” Photius, vonKard, Hergenrother, 1, 643.

Noot: Het pauselijk gezag probeerde de Sabbat van de zevende dag een slechte naam te bezorgen, door erop te staan, dat iedereen op deze dag moest vasten. Op deze manier probeerde men de mensen naar de zondag te trekken. Deze dag was door Rome aangenomen.

Athingianen

Kardinaal Hergenrother zegt, dat zij nauwe banden hadden met keizer Michael II (821 – 829). Hij getuigt, dat zij de Sabbat hielden. *Kirchengeschichte*, 1, 527

India en Abbyssinië

“Het houden van de Sabbat op de zevende dag was onder de gelovigen van de kerk van het

Oosten en van de Thomisten in India wijdverspreid. En deze gewoonte is ook lang in stand gebleven. Ook in Abbys-sinië hield men de Sabbat.”

Bulgarije

“In de negende eeuw stuurde paus Nicolaas I een lang document aan de vorst van Bulgarije. Daarin stond, dat men op zondag het werk moest staken, maar niet op Sabbat. Het hoofd van de Griekse kerk, beledigd door de inmenging van het pauselijk gezag, deed de paus in de ban.”(> Truth Triumphant, blz. 223)

Geschiedenis van de sabbat – 10e eeuw

Schotland

“Ze werkten op zondag, maar hielden de zaterdag op een Sabbatachtige manier.” Andrew Lang: “A his-tory of Scotland from the Roman occupation”, dl. 1, blz. 96.

Kerk van het Oosten – Koerdistan

“Nestorianen eten geen varkensvlees en houden de Sabbat. Ze geloven niet in de oorbiecht, en ook niet in het vagevuur.” Schaff-Herzog: “The New Encyclopaedia of Religious Knowledge”, art. ‘Nestorians’

Waldenzen

“En omdat zij geen andere rustdag hielden dan de Sabbat, noemde men hen Insabathas, dat zoveel wil zeggen als: zij houden de Sabbat.” “Luther’s Forerunners”, blz. 7, 8

Waldenzen

Rooms-katholieke schrijvers proberen de apostolische oorsprong van de Waldenzen te omzeilen. Ze laten het schijnen, alsof de Rooms-katholieke Kerk de enige apostolische kerk is, en dat alle andere kerken nieuwkomers zijn. Om die reden beweren zij, dat de Waldenzen hun oorsprong vinden in Peter Waldo uit de twaalfde eeuw. Dr. Peter Allix zegt:

“Sommige protestanten zijn in de val getrapt, die voor hen was uitgezet. ... Het is absoluut onjuist, dat deze kerken door Peter Waldo zijn gesticht. ... het is pure geschiedvervalsing.” “Ancient Church of Piedmont”, blz. 192, Oxford, 1821

Waldenzen

“Het is niet waar, dat Waldo deze naam aan de bewoners van de valleien gaf. Ze werden al voor die tijd Waldenzen, of Vaudois genoemd, naar de naam van de valleien waarin ze woonden.” Idem, 182

Waldenzen

“Aan de andere kant werd hij Valdus of Waldo genoemd, omdat hij zijn geloofsopvattingen ontvangen had van de bewoners van de valleien.” William Jones: “The History of the Christian Church”, dl. II, blz. 2

Geschiedenis van de sabbat – 11e eeuw

Schotland

“Zij waren van mening, dat zaterdag de juiste Sabbat was. Dan onthielden ze zich van werken.” “Keltisch Schotland”, dl. 2, blz. 350

Schotland

“Zij werkten op zondag, maar hielden de zaterdag op een Sabbatachtige manier. ... Deze dingen werden door Margaret afgeschaft.” Andrew Lang: “A history of Scotland from the Roman occupation”, dl. 1, blz. 96.

Schotland

“Een ander gebruik van hen was, dat ze niet de verschuldigde eerbied voor de dag des Heren opbrachten. Ze wijdden zich op die dag aan allerlei wereldse zaken, net als op andere dagen. Koningin Margaret bewees hen, zowel door redeneren als door haar gezag, dat dit tegen de wet was. Ze zei: ‘Laten wij de dag des Heren vereren vanwege de opstanding van onze Heer, die op die dag plaatsvond. En laten we op die dag niet langer slaafse arbeid verrichten. Want we moeten in gedachten houden, dat we op die dag bevrijd zijn van de slavernij van de duivel. De gezegende paus Gregorius bevestigt dit ook.’” Turgot: “Life of Saint Margaret”, blz. 49 (Museumbibliotheek)

Schotland

(De historicus Skene geeft commentaar op het werk van koningin Margaret) “Haar volgende punt was, dat ze de dag des Heren niet op de juiste wijze in ere hielden. Maar in dit laatste geval lijkt het, dat zij de praktijk gevolgd zijn, waarvan we de sporen aantreffen in de vroege kerk van Ierland. Volgens die gewoonte hielden ze zaterdag als Sabbat, en rustten daarop van al hun werk.” Skene: “Celtic Scotland”, dl. 2, blz. 349.

Schotland en Ierland

“T. Radcliffe Barnett schrijft in zijn boek over de vurige katholieke koningin van Schotland, die in 1060 de eerste was, die een poging deed, de broeders van Columba ten val te brengen: “In deze kwestie hadden de Schotten misschien het traditionele gebruik van de vroege Ierse Kerk in ere gehouden. Deze hield de zaterdag als rustdag, in plaats van de zondag.” Barnett: “Margaret of Scotland, Queen and Saint”, blz. 97

Concilie van Clermont

“In de tijd van de eerste kruistocht bepaalde paus Urbanus II tijdens het Concilie van Clermont (1095), dat de Sabbat ter ere van de maagd Maria moest worden afgeschaft.” “History of the Sabbath”, blz. 672.

Constantinopel

“Jullie houden de Sabbat samen met de Joden, en de dag des Heren samen met ons. Daarmee imiteren jullie de gewoontes van de sekte van de Nazareners.” Migen: “Patrologia Latina”, dl. 145, blz. 506. Ook bij Hergenrother: “Photius”, dl. 3, blz. 746 (De Nazareners vormden een Christelijke geloofsrichting)

Griekse kerk

“Het houden van de zaterdag is, zoals iedereen weet, de bron van een bittere woordenstrijd tussen Griekse en Latijnse gelovigen.” Neale: “A History of the Holy Eastern Church”, dl. 1,

blz 731. (Dit verwijst naar het grote schisma (kerkscheiding) tussen de Grieks-orthodoxe Kerk en de Rooms-katholieke Kerk in 1054)

Geschiedenis van de sabbat – 12e eeuw

“General History of the Baptist Denomination”, dl. II, blz. 413

“Robinson geeft een verslag over een groep Waldenzen in de Alpen, die Sabbati genoemd werden: Sabbattati, of Insabbattati. Maar vaker nog Inzabbattati. Men zegt, dat ze zo genoemd werden naar het Hebreeuwse woord Sjabbat. Want ze hielden zaterdag als dag des Heren.”

Lombardije

“Sporen van Sabbatvierders zijn te vinden in de tijd van Gregorius I, Gregorius VII en in de twaalfde eeuw in Lombardije.” Strong’s Cyclopaedia, 1, 660

Spanje (Alfonzo van Aragon)

“Alfonzo, koning van Aragon, enz., aan alle aartsbisschoppen, bisschoppen en aan iedereen: Wij bevelen jullie om alle ketters, te weten Waldenzen en Insabbathi, verdreven moeten worden van het aangezicht van God en van alle katholieken. Hen moet bevolen worden, dat zij ons koninkrijk moeten verlaten.” Marianse: “Praefatio in Lucam Tudensem. Gevonden in “Macima Bibliotheca Veterum Patrum”, dl. 25, blz. 190.

Hongarije, Frankrijk, Engeland, Italië, Duitsland (Dit citaat verwijst naar de Sabbatvierende Pasagini)

“De verspreiding van ketterij in deze tijd is bijna ongelofelijk. Van Bulgarije tot de Ebro, van Noord-Frankrijk tot de Tiber, overal kom je ze tegen. Hele landen zijn ermee besmet, zoals Hongarije en Zuid-Frankrijk. In heel veel andere landen wemelt het ervan. In Duitsland, in Italië, in de Nederlanden, en zelfs in Engeland laten zij van zich horen.” Dr. Hahn: “Geschichte der Ketzer”, 1, 13 – 14

Waldenzen

“Onder de documenten over deze zelfde mensen bevindt zich een uitleg van de Tien Geboden, die door Boyer in 1120 wordt gedateerd. Daarin wordt de Sabbat als gebod opgelegd, waarop men zich van werelds werk moet onthouden.” Blair: “History of the Waldenzen”, dl. 1, blz. 220.

Wales

“Er zijn veel aanwijzingen, dat de Sabbat op de universiteit van Wales tot 1115 van kracht bleef. Toen werd de eerste Roomse bisschopzetel in de St. David gevestigd. De oude Welsh kerken bogen ook toen nog niet volledig de knieën voor Rome. Men vluchtte in de schuilplaatsen.” Lewis: “Seventh Day Baptists in Europe and America”, dl. 1, blz. 29

Frankrijk

“Twintig jaar lang zorgde Peter de Bruys voor onrust in het zuiden van Frankrijk. Hij legde in het bijzonder de nadruk op een dag van aanbidding, die in die tijd in de Keltische kerken van de Britse eilanden werd erkend. Ook de Paulicianen en de grote Oosterse kerk hielden deze dag: de zevende dag van het Vierde Gebod.

Pasagini

De pausgezinde schrijver Bonacursus schreef tegen de Pasagini het volgende: “Niet weinig, maar veel mensen weten, wat de dwalingen zijn van de mensen, die Pasagini worden genoemd. ... Ten eerste leren zij, dat wij de Sabbat moeten houden. En verder verwerpen zij alle kerkvaders – en de hele Roomse Kerk – en wijzen hen af, waardoor hun dwaling nog groter wordt.” D’Achery: Spicilegium 1, f.211 – 214; Mu-ratory: Antiq. Med. Aevi. 5, f.152; Hahn, 3, 209

Geschiedenis van de sabbat – 13e eeuw

H.C.Les: “History of the Inquisition of the Middle Ages”, dl. 1

“De inquisiteurs ... [verklaren] dat het teken, dat iemand een Vaudois (Waldenzer in Frankrijk) was, en des doods schuldig, dat iemand Christus volgde en de geboden van God probeerde te gehoorzamen.”

Waldenzen

“Zij zeggen, dat de gezegende paus Sylvester de antichrist is, die in de brieven van St. Paulus genoemd wordt, en daar mens van de wetteloosheid genoemd wordt. Ze zeggen ook, dat de Sabbat gehouden moet worden.” “Ecclesiastical History of the Ancient Churches of Piedmont”, blz. 169. (geschreven door een prominent katholiek schrijver, die spreekt over de Waldenzen)

Frankrijk (Waldenzen)

Om deze kettters volledig uit te roeien, stuurde paus Innocentius III Dominicanen als inquisiteurs naar Frankrijk. En ook kruisvaarders. En hij beloofde: “volledige vergeving van alle zonden voor hen die op kruistocht gingen ... tegen de Albigenzen.” Catholic Encyclopaedia, dl. XII, art. ‘Raymond VI’, blz. 670

Frankrijk

uizenden mensen van Gods volk werden door de Inquisitie dood gemarteld. Of ze werden door de kruisvaarders in stukken gehakt. Bij de verwoesting van de stad Biterre vroegen de soldaten aan de katholieke leiders, hoe ze konden weten wie de kettters waren. “Dood ze allemaal; want de Heer kent de Zijnen.” “History of the Inquisition”, blz. 96

Frankrijk, koning Lodewijk IX, 1229

Hij vaardigde de wet “Cupientes” uit, waarin hij zichzelf de opdracht gaf om Zuid-Frankrijk te zuiveren van kettters, zoals de Sabbatvierders genoemd werden.

Waldenzen in Frankrijk

“De ketterij van de Vaudois, of armen van Lyon, is al heel oud. Sommigen beweren, dat ze al sinds paus Sylvester (4e eeuw) bestaat; anderen zeggen zelfs sinds de tijd van de apostelen.” Reinerus Sacho, Rooms inquisiteur. Hij schreef dit omstreeks 1230

Frankrijk – Concilie van Toulouse 1229

Canons tegen Sabbatvierders:

“Canon 3: De vorsten van de verschillende districten moeten de villa’s, huizen en bossen grondig doorzoeken, en de schuilplaatsen van de ketters vernietigen.

Canon 14: Het is leken niet toegestaan de boeken van het Oude of Nieuwe Testament in bezit te hebben.” Hefele 5, 931, 962

Europa

“De Paulicianen, Petrobusina, Pasagini, Waldenzen, Insabbatati waren tot 1256 grote groeperingen, die de Sabbat hielden.”

Pasagini

Dr. Hahn zegt, dat toen de Pasagini naar het Vierde Gebod verwezen ter ondersteuning van de Sabbat, de Roomse priesters antwoordden, dat “de Sabbat symbool staat voor de eeuwige rust van de heiligen.”

Mongolië

“De verovering door de Mongoliërs deed de kerk van het Oosten geen schade. (Deze hield de Sabbat) Integendeel: een aantal Mongolische vorsten en een nog groter aantal Mongolische koninginnen werden lid van deze kerk.”

Geschiedenis van de sabbat – 14e eeuw

“Theological Periodicals for the Evangelical Lutheran Church in Norway”, dl. 1, blz. 184
Ook de priesters hebben ervoor gezorgd, dat de mensen de zaterdag als zondag houden.

Waldenzen

“Wij moeten één enig God aanbidden. Hij is in staat om ons te helpen, en niet de gestorven heiligen. En wij moeten de Sabbatdag heiligen.” “Luther’s Fore-runners”, blz. 38

Insabbati

“Eeuwenlang werden evangelische groepen, vooral de Waldenzen, Insabbati genoemd, omdat ze de Sabbat hielden.” Manueld’ Gui, inquisiteur

Bohemen, 1310 (Tegenwoordig Tsjechië en Slowakije)

“In 1310, tweehonderd jaar vóór de stellingen van Luther, bestond de bevolking van Bohemen voor een kwart uit de Boheemse Broederschap. Ze hadden contact met de Waldenzen, die er in grote aantallen waren in Oostenrijk, Lombardije (Noord-Italië), Bohemen, Noord-Duitsland (Thüringen, Brandenburg) en Moravië. Erasmus heeft erop gewezen, hoe strikt de Waldenzen in Bohemen de Sabbat op de zevende dag hielden.” Armitage: “A History of the Baptists”, blz. 313; Cox: “The Literature of the Sabbath Question”, dl. 2, blz. 201 – 202.

Noorwegen

In die tijd luidde het Sabbatgebod, in de Catechismus die in de veertiende eeuw gebruikt werd: “U zult niet vergeten de zevende dag te gedenken.” “Documents and Studies Concerning the History of the Lutheran Catechism in the Nordish Churches”, blz. 89, Christiana 1893.

Engeland, Nederland, Bohemen

“We hebben geschreven over Sabbatvierders in Bohemen, Transsylvanië, Engeland en Holland, tussen 1250 en 1600.” “Truth Triumphant”, Wilkinson, blz. 309.

Geschiedenis van de sabbat – 15e eeuw

“Geschichte der Juden”, blz. 117 – 122 (Leipzig 1873)

“De beschuldigen [Sabbatvierders] werden gedagvaard. Ze bekenden openlijk hun nieuwe geloof, en verdedigden dat ook. De meest vooraanstaanden van hen: staatssecretaris Kuritzyn, Ivan Maximov, en Kassian, de archimandriet van het Vuurklooster van Novgorod, werden ter dood veroordeeld, en in Moskou in het openbaar in kooien verbrand, op 17 december 1503.”

Bohemen

“Erasmus verklaart, dat deze Bohemers zelfs nog in 1500 niet alleen de Sabbat gewetensvol hielden, maar ook Sabbatarianen genoemd werden.” Cox: “The Literature of the Sabbath Question”, dl. 2, blz. 201 – 202. (> Truth Triumphant, blz. 264)

Noorwegen

(Kerkelijk Concilie in Bergen, 22 augustus 1435) “De eerste kwestie ging over het heiligen van de zaterdag. Het was tot de aartsbisschop doorgedrongen, dat mensen op verschillende plaatsen in het koninkrijk begonnen waren met het heiligen van de zaterdag. Volgens het kerkrecht is het strikt verboden, dat iemand heilige dagen houdt of aanneemt, dan alleen die door de paus, de aartsbisschop of de bisschoppen zijn aangewezen.” R. Keyser: “The History of the Norwegian Church under Catholicism” (Oslo), dl. II, blz. 488

Noorwegen, 1435

(Katholieke Provinciale Synode in Bergen)

“Wij hebben informatie ontvangen, dat sommige mensen, in verschillende districten van het koninkrijk, zijn overgegaan tot het houden van de Sabbat. Dat is volgens het Canonieke recht van de heilige kerk in alle gevallen streng verboden. Niemand mag dagen houden, behalve die door de paus en aartsbisschop, of door de bisschoppen zijn bevolen. Het houden van de zaterdag mag dan ook voortaan onder geen beding worden toegestaan in andere gevallen dan het Canonieke recht gebiedt. “Daarom raden wij alle vrienden van God in heel Noorwegen, die de heilige kerk gehoorzaam willen zijn, aan om met dit kwaad van het houden van de zaterdag te stoppen. En de rest verbieden wij de zaterdag heilig te houden, onder bedreiging van strenge kerkelijke straffen.” Dip. Norveg, 7, 397.

Noorwegen, 1436

(Kerkconferentie in Oslo) “Onder bedreiging met dezelfde straf is het verboden, de zaterdag te heiligen door zich van werk te onthouden.” “History of the Norwegian Church”, blz. 401

Frankrijk – Waldenzen

“Lodewijk XII, koning van Frankrijk, werd door vijanden van de Waldenzen geïnformeerd, die in een deel van de provincie woonden. Zij werden beschuldigd van verschillende gruwelijke misdaden. De koning zond de Meester van Onderzoek, en een doctor van de Sorbonne, om deze zaak te onderzoeken. Bij terugkomst berichtten zij, dat ze alle parochies

hadden bezocht, maar geen enkel spoor hadden kunnen ontdekken van de misdaden, waarvan zij waren beschuldigd. Integendeel: ze hielden de Sabbat, kenden het gebruik van de doop overeenkomstig de vroege kerk, leerden hun kinderen de regels van het christelijk geloof, en de geboden van God. Toen de koning het verslag van zijn beambten had gehoord, verklaarde hij met een eed, dat deze mensen beter waren dan hijzelf en zijn volk.” “History of the Christian Church, dl. II, blz. 71, 72. (derde druk. Londen 1818)

India

“Méér dan 1000 jaar leefden zij gescheiden van de westerse wereld. Ze waren vanzelfsprekend onwetend over de vele nieuwigheden van de Lateraanse Concilies en haar besluiten. ‘Wij zijn christenen en geen afgodendienaars’, was hun uitdrukkelijke antwoord, toen hen gevraagd werd, een afbeelding van de maagd Maria eer te bewijzen.”

Geschiedenis van de sabbat – 16e eeuw

Adeney: “The Greek and Eastern Churches”, blz. 527, 528

“De beroemde Jezuïet, Francois Xavier, riep de Inquisitie naar India. Deze werd in 1560 in Goa, India geïnstalleerd, om ‘het Joodse kwaad’ (de Sabbat) het hoofd te bieden.”

Engeland

“Tijdens de regering van Elizabeth kwam bij veel gewetensvolle en onafhankelijke denkers (net als eerder bij sommige protestanten in Bohemen was gebeurd) de gedachte op, dat het Vierde Gebod van hen eiste, dat ze niet de eerste, maar de uitdrukkelijk aangewezen zevende dag van de week moesten houden.” Chambers’ Cyclopaedia, artikel “Sabbath”, dl. 8, 462, 1537

Zweden

“Deze ijver om de zaterdag te houden hield lang aan. Zelfs kleine dingetjes, die het gebruik van het zaterdagvieren konden ondersteunen, werden bestraft.” Bisschop Anjou: “Svenska Kirkans Historia after Motetthiers”, Uppsala

Familie Liechtenstein

(bezittingen in Oostenrijk, Bohemen, Moravia en Hongarije. Pas aan het einde van de 7e eeuw werd Liechtenstein in het Rijndal hun land) “De Sabbatarianen leren, dat de uiterlijke Sabbat, dat is zaterdag, nog steeds gehouden moet worden. Zij zeggen, dat de zondag een uitvinding van de paus is.” Wolfgang Capito: “Refutation of Sabbath”, 1599

Bohemen (de Boheemse Broederschap)

Dr. R. Cox zegt: “Uit een citaat van Erasmus haal ik, dat in het vroege begin van de Reformatie er in Bohemen Sabbatarianen waren. Ze hielden niet alleen de zevende dag, maar er wordt verteld, dat ... zij die gewetensvol houden.” Cox: “Literature on the Sabbath Question”, dl. II, blz. 201 – 202

Lijst kerken van een van historicus (16e Eeuw)

“ ‘Sabbatarianen’: Deze worden zo genoemd, omdat ze het houden van de dag des Heren afwijzen, omdat deze niet door de Bijbel wordt geboden. Zij beschouwen alleen de Sabbat heilig, omdat God op die dag gerust heeft. Hij heeft geboden deze dag te heiligen en daarop te rusten.” A. Ross

Duitsland

Dr Eck (als weerwoord tegen de hervormers): “Maar de kerk heeft het houden van de zaterdag op haar eigen gezag in de zondag veranderd, zonder Schriftbewijs.” Eck: “Enchiridion”, 1533, blz. 78, 79

Vorsten van Liechtenstein

Rond het jaar 1520 vonden veel van deze Sabbatvierders een toevlucht op het grondgebied van Heer Leonhardt van Liechtenstein, die van mening was, dat men de ware Sabbat moest houden.” J.N. Andrews: “De geschiedenis van de Sabbat.”

Noorwegen, 1544

“Sommigen van jullie houden, ondanks de waarschuwing, de zaterdag. Jullie horen streng gestraft te worden. Ieder die wordt aangetroffen, terwijl hij Sabbat houdt, moet een boete van tien mark betalen.” Niels Krag en S. Stephanius: “History of king Christian the Third”

Oostenrijk

“Er bestaan op dit moment Sabbatarianen in Oostenrijk.” Luther: “Lectures on Genesis”, 1523 – 1527

Abbyssinië, 1534

(De legaat van Abbyssinië aan het hof in Lissabon) “Daarom is het niet het imiteren van de Joden, maar gehoorzaamheid aan Christus en Zijn heilige apostelen, dat wij deze dag houden.” Gedde “Church History of Ethiopië”, blz. 87, 88

Dr. Maarten Luther

“God zegende de Sabbat en heiligde die voor Hem. God wilde, dat dit gebod over de Sabbat zou blijven. Hij wilde, dat op de zevende dag het Woord gepredikt zou worden.” Commentary on Genesis, dl. 1, 138 – 140

Baptisten

“Sommigen van hen werden gemarteld, omdat zij niet wilden rusten, wanneer anderen zondag hielden. Zij verklaarden, dat het de feestdag en de wet van de antichrist was.” Sebastian Frank (1536)

Finland, 6 december 1554

(Koning Gustava Vasa I over de brief uit Zweden aan het volk van Finland): “Enige tijd geleden vernamen wij, dat sommige mensen in Finland in grote dwaling waren vervallen, en de zevende dag houden, zaterdag.” Staatsbibliotheek van Helsingfors, Reichsregister, Vom J., 1554, dl. B.B., blad 1120, blz. 175 – 180a

Zwitserland

“Het houden van de Sabbat vormt onderdeel van de morele wet. Zij is al vanaf het begin van de wereld geheiligd.” Verwijzing van een bekende Zwitserse schrijver, R. Hospinian, 1592

Holland en Duitsland

Barbara van Thiers, die in 1529 werd terechtgesteld, zei: “God heeft ons geboden, op de zevende dag te rusten.” Een andere martelares, Christina Tolingerin, citeert men aldus: “Wat heilige dagen en de zondag aangaat, zei ze: ‘De Heer heeft in zes dagen de wereld gemaakt, en op de zevende rustte Hij. De andere heilige dagen zijn door pausen, kardinalen en

aartsbisschoppen ingesteld.” “Martyrology of the Churches of Christ, commonly called Baptists”, T.J. van Bright (vanuit het Nederlands vertaald), Londen 1850, I, 113, 114.

Geschiedenis van de sabbat – 17e eeuw

Monument op het graf van dr. Peter Chamberlain

“Een christen die de geboden van God hield en het geloof van Jezus had. Hij werd gedoopt in 1648 en hield meer dan 32 jaar lang de Sabbat.”

Hongarije, Roemenië

“Maar omdat ze de zondag afwezen, op Sabbat rustten, beval Prins Siegmund Bathory hen te vervolgen. Pechi klom op tot staatskanselier en tweede troonsopvolger van Transsylvanië (toen deel van Hongarije). Hij bestudeerde zijn Bijbel en dichtte een aantal liederen, meestal ter ere van de Sabbat. Pechi werd gevangen genomen en stierf in 1640.”

Zweden en Finland

“We treffen deze opvattingen over die dag aan in bijna heel Zweden: in Finland en het noorden van Zweden. In het district Uppsala hielden de boeren de zaterdag in plaats van de zondag. Rond het jaar 1625 kreeg deze opvatting zoveel invloed, dat niet alleen grote aantallen gewone mensen de zaterdag begonnen te houden, maar zelf vele priesters deden het zelfde.” Geschiedenis van de kerk in Zweden, deel 1, blz. 256.

Moscovitsch Russische Kerk

“Ze houden plechtig de zaterdag.” (de oude Sabbat) Samuel Purchase: “His Pilgrims”, dl. 1, blz. 350

India, 1625 (Jakobieten)

“Zij heiligden de zaterdag. Op zaterdag houden zij plechtige diensten.” Pilgrimmes, dl 2, blz. 1269

Amerika – 1664

“Stephen Mumford, de eerste Sabbatvierder in Amerika, kwam in 1664 uit Londen.” Jas. Bailey: “History of the Seventh Day Baptist General Conference, blz. 237, 238

Amerika – 1671 (Zevende-dags Baptisten)

“Braken met de Baptistenkerk om de Sabbat te kunnen houden.” Jas. Bailey: “History of the Seventh Day Baptist General Conference, blz. 9, 10

Amerika, 1603 – 1683

“De zogenaamde plaatsvervanger van Christus op aarde ... spreekt grote woorden tegen de God van de hemel. Hij zal erop uit zijn bepaalde tijden en de wet te veranderen. Maar hij is de mens der wetteloosheid.” Roger Williams, eerste predikant van de Baptisten in Amerika (1603 – 1683). L.E. Froom: “The Prophetic Faith of our Fathers”, dl. 3, blz. 52 (onderstreping toegevoegd)

Engeland

Karel I, 1647 (toen hij de gedelegeerden van het parlement ondervroeg) “Want in de Schrift is niet te vinden, wanneer de Sabbat niet meer gehouden werd, of in de zondag is veranderd.

Daarom moet het gezag van de kerk de één veranderd hebben, en de ander ingesteld.” Cox: “Sabbath Laws”, blz. 333

Engeland – John Milton

“Het is met zekerheid veel veiliger, om de zevende dag te houden, in overeenstemming met het uitdruk-kelijke gebod van God, dan op grond van louter menselijke speculatie de eerste dag aan te nemen.” Sab. Lit. 2, 46 – 54

Engeland

“Rond de publicatie van het “Book of Sports” ontstond op twee punten een felle strijd tussen Engelse geestelijken: Ten eerste: Is de Sabbat van het Vierde Gebod van kracht? En ten tweede: Op welke gronden houdt men de eerste dag van de week als ‘Sabbat’?” Haydn: “Dictionary of Dates”, artikel over “Sabbatarianen”, blz. 602

Engeland – 1618

“Uiteindelijk werd zij, omdat ze nog maar vijf dagen per week les gaf en op Sabbat rustte, naar de nieuwe gevangenis in Maiden Lane overgebracht. Die plek was aangewezen om ook verschillende andere mensen vast te houden, van wie de opvattingen strijdig waren met die van de kerk van Engeland. Mevrouw Traske zat vijftien of zestien jaar gevangen voor haar mening over de Sabbat op zaterdag.” Pagitt: “Heresio-graphy”, blz. 296

Engeland – 1668

“Hier in Engeland zijn ongeveer negen of tien kerken, die de Sabbat houden. Daarnaast zijn er nog veel discipelen, die zich buitengewoon goed staande hebben weten te houden.” “Stennet’s letters, 1668 en 1670” Cox, Sab., 1, 268

Ethiopië – 1604

“Jezuïeten probeerde de kerk van Abessynië (Ethiopië) over te halen, het Rooms-katholicisme aan te nemen. Ze oefenden druk uit op koning Zadenghel om voor te stellen, zich aan het gezag van de paus te onderwerpen. (1604) “Hij verbood al zijn onderdanen, onder bedreiging met zware straffen, nog langer de zaterdag te houden.” Gedde: “De kerkgeschiedenis van Ethiopië, blz. 311. Gibbon: “Achteruitgang en verval”, hoofdstuk 47.

Bohemen, Moravië, Zwitserland, Duitsland

“Één van de raadgevers en raadsheren van het hof was Johannes Gerendi, hoofd van de Sabbatarianen, een groepering die niet de zondag, maar de zaterdag houdt.” Lamy: “The History of Socinianism”, blz. 60

Geschiedenis van de sabbat – 18e eeuw

Tennhardt: “Schriften”, blz. 49 (1712)

“Er kan niet worden aangetoond, dat zondag de plaats van de Sabbat heeft ingenomen.” (blz. 366) De Here God heeft de laatste dag van de week geheiligd. Aan de andere kant heeft de antichrist de eerste dag aangewezen.”

Abbyssinië

“De Jakobieten komen bijeen in de tempel op Sabbat, de dag vóór de dag des Heren, en houden deze dag. Uit het getuigenis van de Ethiopische koning Claudius hebben we gezien,

dat de kerk van Abbyssinië dit ook doet.” Abundacnus: “Historia Jacobatarum”, blz. 118, 119 (18e eeuw)

Roemenië, 1760 (en het gebied van het vroegere Joegoslavië en Tsjechoslowakije)

“Het Edict van Verdraagzaamheid van Jozef II gold niet voor de Sabbatarianen. Een aantal van hen verloor opnieuw al hun bezittingen.” Jahrgang 2, 254

“Katholieke priesters, geholpen door soldaten, dwongen hen het Rooms-katholicisme in naam aan te nemen. De overigen dwongen ze op zaterdag te werken, en op zondag naar de kerk te gaan. Deze methode werd tweehonderdvijftig jaar lang toegepast om de Sabbatarianen te bekeren.”

Duitsland – Tennhardt van Nürnberg – (18e eeuw)

“Hij houdt strikt aan de Sabbat vast, omdat het één van de Tien geboden is.” Bengel: ‘Leban und Wirken’, Burk, blz. 579.

Zelf zegt hij: “Er kan niet bewezen worden, dat de zondag de plaats van de Sabbat heeft ingenomen. (blz. 366) God heeft de laatste dag van de week geheiligd. Aan de andere kant heeft de antichrist de eerste dag aangewezen. (Kl. Auszug aus Tennhardts ‘Schriften’, blz. 49, 1712)

Bohemen en Moravië (nu Tsjechië en Slowakije)

Adolf Dux beschrijft hun geschiedenis van 1635 tot 1867 zo: “De toestand van de Sabbatarianen was verschrikkelijk. Hun boeken en geschriften moesten worden ingeleverd bij het Konsistorie van Karlsburg en werden een prooi van de vlammen.” “Aus Ungarn”, blz. 289 – 291, Leipzig 1850

Holland en Duitsland

“Dr. Cornelius zei over Oost-Friesland, dat wanneer de Baptisten groot in aantal waren: “de zondag en de feestdagen niet werden gevierd.” (het waren Sabbatvierders) “Der Anteil Ostfrieslands an der Reformati-on”, Münster 1852, blz. 129, 134

Moravië – Graaf Zinzendorf

In 1738 schreef Zinzendorf over het feit, dat hij de Sabbat hield: “Ik gebruik de Sabbat al vele jaren om te rusten, en de zondag om het Woord te verkondigen.” Budingsche Sammlung, sectie 8, blz. 224, Leipzig 1742

Amerika – 1741

De Moravische Broeders (nadat Zinzendorf uit Europa was aangekomen): “Als bijzonderheid dient te worden opgemerkt, dat hij vastbesloten is, samen met de kerk in Bethlehem de zevende dag als rustdag te houden.” Idem, blz. 5, 1421, 1422

Amerika

Maar vóórdat Zinzendorf en de Moravische broeders in Bethlehem op deze manier begonnen met het houden van de Sabbat, waarbij het ze goed ging, was er al een kleine groep Duitse Sabbatvierders in Pennsylvania. Zie Rupp: “History of Religious Denominations in the United States”, blz. 109 – 123

Geschiedenis van de sabbat – 19e eeuw

Sternberg: “Geschichte der Juden in Polen“, blz. 124

“Maar het merendeel trok naar de Krim en de Kaukasus, waar zij ondanks vervolging trouw blijven aan hun leer, tot op de huidige dag. De mensen noemen hen Soebotniki, of Sabbatarianen.”

China

“In deze tijd verbood Hang het gebruik van opium, zelfs van tabak, en van alle sterke drank. De Sabbat werd als godsdienstige dag gehouden.” Llin-Lie, een officier van de revolutionairen: “The Ti-Ping Revolution”, dl. 1, blz. 36 – 48, 84

“De zevende dag wordt heel godsdienstig en strikt gehouden. De Sabbat van de Tai-Ping valt op onze zaterdag.” Blz. 319

China

“Toen de Tai-Ping gevraagd werden, waarom zij op de zevende dag Sabbat hielden, antwoordden zij: Ten eerste, omdat de Bijbel dit leert. En ten tweede hielden hun voorouders deze dag als dag van aanbidding.” “A Critical History of the Sabbath and the Sunday.”

India en Perzië

“Bovendien houden zij de plechtige vieringen van het Christendom in ons hele rijk op zevende dag.” “Christian Researches in Asia”, blz. 143

Denemarken

“Deze onrust bleef niet zonder effect. Pastor M.A. Sommer begon de zevende dag te houden, en schreef in zijn kerkblad ‘Indovet Kristendom’ nr. 5, 1875 een indrukwekkend artikel over de ware Sabbat.

In een brief aan Elder John G. Matteson schrijft hij:

“Onder de Baptisten hier in Denemarken heerst grote onrust over het Sabbatsgebod. Maar ik ben waar-schijnlijk de enige predikant in Denemarken, die zo dicht bij de Adventisten staat. Ik verkondig al vele jaren de tweede komst van Christus.” “Advent Tidende”, mei 1875

Rusland

“Maar het merendeel trok naar de Krim en de Kaukasus, waar zij ondanks vervolging trouw blijven aan hun leer, tot op de huidige dag. De mensen noemen hen Soebotniki, of Sabbatarianen.” Sternberg: “Geschichte der Juden in Polen“, blz. 124

Zweden (Baptisten)

“We zullen nu proberen aan te tonen dat het heiligen van de Sabbat zijn oorsprong en fundament vindt in een wet, die God zelf bij de schepping voor de hele wereld heeft ingevoerd. Daarom is deze wet voor alle mensen overal op aarde bindend.” “Evangelisten”, Stockholm, mei – augustus 1863, (Zweedse Baptisten Kerk)

Amerika – 1845

“Zo zien we, dat Daniël 7: 25 vervuld is: de kleine horen, die erop uit is “tijden en de wet” te veranderen. Daarom lijkt het mij toe, dat alle mensen die de eerste dag als Sabbat houden,

vierders zijn van de zondag van de paus – en brekers van Gods Sabbat.” Elder T.M. Preble, 13 februari 1845.

Amerika (Zevende-dags Adventisten)

In 1844 ontstonden de Zevende-dags Adventisten. Tegen het einde van de 19e eeuw hadden zij zich bijna over de hele wereld verspreid. Hun naam is afkomstig van hun leer over de Sabbat op de zevende dag en over de tweede Advent (Wederkomst) van Jezus. In 1874 begonnen zij met hun werk in Europa; in 1885 in Australië en Azië; in 1887 in Zuid-Afrika; 1888 in Azië; 1888 in Zuid-Amerika. Zevende-dags Adventisten houden dezelfde Sabbat in ere, die Jezus en Zijn volgelingen hielden. De heilige fakkel van de Waarheid is de eeuwen door nooit gedoofd. Adventisten werken vandaag in bijna 1000 talen. Ze tellen meer dan 27.000 gemeenten. Meer dan vijftien miljoen leden van over de hele wereld verwelkomen elke week de heilige uren van de Sabbat.

Geschiedenis van de sabbat – 20e eeuw

De Conventie van Baptisten

“De eerste vier geboden geven de verplichtingen weer, die de mens rechtstreeks tegenover God heeft. ... Maar als we de eerste vier geboden houden, houden we waarschijnlijk ook de andere zes. ... Het vierde gebod geeft Gods aanspraken op de tijd en de gedachten van de mens weer. ... De zes werkdagen en het rusten op de Sabbat moeten worden gehandhaafd als een getuigenis over Gods inspanningen en Zijn rust bij de schepping. ... Geen van de Tien Woorden heeft uitsluitend een raciale betekenis. De Sabbat is oorspronkelijk ingesteld (lange tijd vóór Mozes) zonder speciale verbinding met de Hebreëën. Integendeel: het is een instelling voor de hele mensheid, als gedenkteken van Gods rusten na de zes scheppingsdagen. Ze is voor alle nakomelingen van Adam ontworpen.”- “Adult Quarterly”, Serie van de Southern Baptist Convention, 15 augustus 1937.

Rooms-katholieken

“Het is goed om Presbyterianen, Baptisten, Methodisten en alle andere Christenen eraan te herinneren, dat de Bijbel hen nergens steunt in het onderhouden van de zondag. De zondag is een instelling van de Rooms-katholieke Kerk. En mensen die deze dag houden, houden zich aan een gebod van de Katholieke Kerk.” Priester Brady, in een toespraak, aangehaald in de ‘Elizabeth NJ News’, op 18 maart 1903. zie > This Rock.

Rooms-katholieken

“Aan de andere kant heeft de Kerk, nadat ze de rustdag van de Joodse Sabbat, of de zevende dag van de week, veranderd had in de eerste dag, het Derde Gebod van toepassing verklaard op de zondag. Dat is de dag die als dag des Heren geheiligd moet worden. Het Concilie van Trente (Sessio VI, canon xix) veroordeelt degenen, die ontkennen, dat de Tien Geboden voor christenen bindend zijn.” The Catholic Encyclo-paedia, Commandments of God, volume IV, © 1908 by Robert Appleton Company, Online Edition © by Kevin Knight, Nihil Obstat – Remy Lafort, Censor Imprimatur – + John M. Farley, Archbishop of New York, blz. 153.

Rooms-katholieken

“Wanneer je het gezag van de Kerk ontkent, heb je geen adequate of redelijke verklaring of rechtvaardiging voor het vervangen van de zaterdag door de zondag in het Derde – voor protestanten Vierde – van Gods Geboden. ... De Kerk staat boven de Bijbel. En deze

verandering in de wijze van Sabbatviering is daarvan het bewijs.” > Catholic Record, 1 september 1923

Rooms-katholieken

“Als protestanten volgens de Bijbel zouden leven, zouden ze God op de Sabbatdag aanbidden. Door het houden van de zondag gehoorzamen zij aan een wet van de Katholieke Kerk.” Albert Smith, kanselier van het aartsdiocees Baltimore, die namens de kardinaal een brief beantwoordde op 10 februari 1920.

Episcopalen

“Het Bijbels gebod zegt, dat u moet rusten op de zevende dag. Dat is zaterdag. Nergens is in de Bijbel vastgelegd, dat men op zondag zou moeten aanbidden.” Philip Carrington, aangehaald in de ‘Toronto Daily Star’, 26 oktober 1949. [Carrington, anglicaans aartsbisschop van Quebec, sprak de bovenstaande woorden in een toespraak over dit onderwerp, gehouden voor een overvolle bijeenkomst van geestelijken. In die tijd besteedden de media hier veel aandacht aan.]

Lutheranen

“We hebben gezien, hoe langzamerhand de indruk van de Joodse Sabbat uit de herinnering van de christelijke kerk verdween. En ook, hoe volledig de nieuwere gedachte bezit van de kerk nam, die ten grondslag ligt aan het houden van de zondag. We hebben gezien, dat de christenen van de eerste drie eeuwen de ene dag nooit met de andere verward hebben, maar de twee dagen allebei vierden.” “The Sunday Problem”, een studieboek van de Lutherse Kerk, (1923), blz. 36.

Kerk van Christus

“Maar we vinden geen enkel direct gebod van God, geen enkele aanwijzing van de opgestane Christus, geen enkele vermaning van de eerste apostelen, dat de eerste dag de plaats zou moeten innemen van de Sabbat op de zevende dag.” “Laten wij op dit punt duidelijk zijn: Hoewel voor christenen ‘deze dag, de eerste dag van de week’ de meest gedenkwaardige dag van alle dagen is ... staat nergens in het Nieuwe Testament een gebod of rechtvaardiging, deze dag als een heilige dag te houden.” “De Rooms-katholieke Kerk koos de eerste dag van de week ter ere van de opstanding van Christus. ...” “The Bible Standard”, mei 1916, Auckland, Nieuw-Zeeland

Anglicaanse Kerk

“Nergens is in de Bijbel vastgelegd, dat men op zondag moet aanbidden. ‘Gedenk de Sabbatdag, dat u die heiligt’... dat is zaterdag.” P. Carrington, aartsbisschop van Quebec, 27 oktober 1949

Smithsonian Institute

“De waardering voor de zondag, de door de traditie aangenomen dag van de opstanding van Christus, heeft door alle eeuwen van het christelijke tijdperk, enorm gevarieerd. Van tijd tot tijd is ze verward met de zevende dag van de week, de Sabbat. Engels sprekende volken zijn het meest volhardend geweest in de onjuiste veronderstelling, dat de verplichting van het Vierde Gebod op de zondag zou zijn overgegaan. In het populaire Engelse spraakgebruik wordt vaak, maar ten onrechte, over de zondag gesproken als: Sabbat.” F.M. Setzler, hoofdcurator van het departement voor Antropologie van het Smithsonian Insti-tuut. Het citaat komt uit een brief van 1 september 1949.

Geschiedenis van de sabbat – 21e eeuw

Jesaja 66: 23 (NBG)

“En het zal geschieden van nieuwe maan tot nieuwe maan en van sabbat tot sabbat, dat al wat leeft zal komen om zich voor mijn aangezicht neer te buigen, zegt de HERE.”

Genesis 2: 1 – 3

“Zo zijn de hemel en de aarde voltooid, en heel hun menigte. God voltooide op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had. Hij rustte op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken.”

Exodus 20: 8 – 11

“Gedenk de sabbatdag, dat u die heiligt. Zes dagen moet u arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE, uw God. Dan mag u geen enkel werk doen, u niet, uw zoon en uw dochter niet, uw slaaf en slavin niet, uw vee niet, en niet de vreemdeling, die binnen uw poorten is. Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die.”

Jesaja 56: 1 – 7 (NBG)

“Zo zegt de Here: Onderhoudt het recht en doet gerechtigheid, want mijn heil staat gereed om te komen en mijn gerechtigheid om zich te openbaren. Welzalig de sterveling die dit doet, en het mensenkind dat daaraan vasthoudt; die acht geeft op de sabbat, zodat hij hem niet ontheiligt, en acht geeft op zijn hand, zodat zij niets kwaads doet. Laat dan de vreemdeling die zich bij de Here aansloot, niet zeggen: De Here zal mij zeker afzonderen van zijn volk; en laat de ontmande niet zeggen: Zie, ik ben een dorre boom. Want zo zegt de Here van de ontmanden, die mijn sabbatten onderhouden en verkiezen wat Mij behaagt en vasthouden aan mijn verbond: Ik geef hun in mijn huis en binnen mijn muren een gedenkteken en een naam, beter dan zonen en dochters; Ik geef hun een eeuwige naam, die niet uitgeroeid zal worden. En de vreemdelingen die zich bij de Here aansloten om Hem te dienen, en om de naam des Heren lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn, allen die de sabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan mijn verbond: hen zal Ik brengen naar mijn heilige berg en Ik zal hun vreugde bereiden in mijn bedehuis; hun brandoffers en hun slachtoffers zullen welgevallig zijn op mijn altaar, want mijn huis zal een bedehuis heten voor alle volken.”

Lukas 11: 27 – 28

“Het gebeurde, toen Hij deze dingen sprak, dat een vrouw uit de menigte haar stem verhief en tegen Hem zei: Zalig is de buik die U gedragen heeft, en zijn de borsten waaraan U gezogen hebt! Maar Hij zei: Veeleer zijn zij zalig die het Woord van God horen en het bewaren.”

Mattheüs 5: 17 – 20

“Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen; Ik ben niet gekomen om die af te schaffen, maar te vervullen. Want, voorwaar, Ik zeg u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota of één tittel van de Wet voorbijgaan, totdat het alles zal gebeurd zijn. Wie dan een van deze geringste geboden afschaft en de mensen zo onderwijst, zal de geringste genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet

en onderwijst, die zal groot genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen. Want Ik zeg u: Als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en de Farizeeën, zult u het Koninkrijk der hemelen beslist niet binnengaan.”

Johannes 14: 15

“Als u Mij liefhebt, bewaar dan Mijn geboden.”

Handelingen 4: 19 – 20

“Maar Petrus en Johannes antwoordden en zeiden tegen hen: Oordeel zelf of het juist is in Gods ogen, meer naar u te luisteren dan naar God. Want wij kunnen niet nalaten te spreken over wat wij gezien en gehoord hebben.”

Handelingen 5: 29

“Maar Petrus en de apostelen antwoordden en zeiden: Men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen”

Openbaring 14: 6 – 7

“En ik zag een andere engel, die hoog aan de hemel vloog. En hij had het eeuwige Evangelie om dat te verkondigen aan hen die op de aarde wonen en aan elke natie en stam en taal en volk. En hij zei met een luide stem: Vrees God en geef Hem eer, want het uur van Zijn oordeel is gekomen. En aanbid Hem Die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.”

Openbaring 22: 11 – 14

“Wie onrecht doet, moet nog maar meer onrecht doen. En wie vuil is, moet nog maar vuiler worden. En wie rechtvaardig is, moet nog meer gerechtigheid doen. En wie heilig is, moet toenemen in heiligheid. En zie, Ik kom spoedig en Mijn loon is bij Mij om aan ieder te vergelden zoals zijn werk zal zijn. Ik ben de Alfa, en de Omega, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste. Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat zij recht mogen hebben op de Boom des levens, en opdat zij door de poorten de stad mogen binnengaan.”

Verdere vragen over de sabbat:

Zie de site www.erstaatgeschreven.nl

Feestdagen en sabbat: zijn ze nog steeds nodig?

3 dagen en 3 nachten (Jona)

Is gehoorzaamheid domweg de regeltjes doen? – De toets van de liefde

Is het wel mogelijk om de wet te houden?

Moeten we de zondag niet houden ter ere van de opstanding?

De kalender is veranderd

Was de Sabbat niet uitsluitend ter herdenking van de uittocht uit Egypte?

We kunnen de ware zevende dag toch niet vaststellen?

Kunnen we niet gewoon één op de zeven dagen vieren?

Sabbat alleen voor joden?

Er bestaat in Christus toch een nieuwe wet?

We zijn toch niet meer onder de wet?

Men vierde in Korinthe geen zondag